

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
TÜRK DİN MUSİKİSİ BİLİM DALI

DİNİ MUSİKİDE SES EĞİTİMİ

Yüksek Lisans Tezi

AYŞE AY

İstanbul,2019

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
TÜRK DİN MUSİKİSİ BİLİM DALI

DİNİ MUSİKİDE SES EĞİTİMİ

Yüksek Lisans Tezi

AYŞE AY

Danışman: PROF. DR. M. Safa YEPREM

İstanbul,2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

İSLAM TARİHİ VE SANATLARI Anabilim Dalı TÜRK DİN MUSİKİSİ Bilim Dalı
TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi AYŞE AY'ın DİNİ MUSİKİDE SES EĞİTİMİ adlı tez
çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 18.04.2019 tarih ve 2019-10/23 sayılı kararıyla
oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 30/04/2019

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Öğretim Üyesi Adı Soyadı	İmzası
1. Tez Danışmanı Prof. Dr. MEHMET SAFA YEPREM	
2. Jüri Üyesi Doç. Dr. AYŞE BAŞAK HARMANCI	
3. Jüri Üyesi Doç. Dr. ERHAN ÖZDEN	

ÖZET

Müziği en ilgi çekici hale getiren ezgi biçimi ve yapı özelliğidir. Bu özellikler ezginin genel türüne, icraya, icra edildiği alana ve mekana göre tasnif edilebilir. Türk müziği ezgileri de form yapılarının belirlenmesinde etkili olmuştur. Klasik Türk müziği ses (vokal) müziğinin bir form çeşidi olan dini musiki icrası çok köklü bir geçmişe sahiptir. Dini musiki çok çeşitli icra şekillerini içinde barındırır. Kuvvetli ve güçlü icralara sahip bu musikin kendine has bir ses eğitimi metodunun var olup olmadığını tespit etmek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Araştırmada dini musiki icra eden akademisyen, din görevlisi ve müzisyenler ile yapılmıştır.

Yapılan çalışmada on iki soru mevcut olup katılımcıların eğitim, mezun oldukları okul ve yapmakta oldukları mesleklerinden yola çıkarak katılımcıların dini musiki ses eğitimi ile ilgili bilgi, uygulama ve metotlarını öğrenmeyi tespit etmeye yöneliktir. Yapılan araştırmaya 39 katılımcı iştirak etmiştir.

Araştırma sadece dini musikimizde değil genel üzerinden yorumlayacak olursak Türk müziğine dair bir ses eğitim metot ve yönteminin olmadığının katılımcılar tarafından dile getirilmesi ifade edilmesi olarak özetlenebilir. Mevcut icralar için ön çalışma da yani ses ısıtma ve açma çalışmasında hala batı müziği ses açma teknikleri çalışmaları yapılarak icralara hazırlanılmakta olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonucunda ise dini musiki icra eden katılımcıların dini musikide ses eğitimine dair bir metodun bulunmadığı ve meşk usulü ile eser çalışmasının bir nevi ses eğitimi olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Mevcut ses eğitiminde uygulanan batı müziği ses tekniğinin de dini musiki icraları için çok uygun ve doğru bir teknik, yöntem olmadığı ifade edilmiştir. Son olarak katılımcıların ses sağlığı konusundaki bilgilerinden, farklı ses tonlarının eğitimi ile ilgili düşüncelerinden ve faydalandıkları kaynaklardan bahsedilmiştir.

Anahtar kelimeler : Dini müzik, ses eğitimi

ABSTRACT

It is the melody type form and structure that makes music the most interesting. These features can be classified according to the general type of the melody, performance, the area and the place of performance. Turkish music melodies were also influential in determining form structures. The performance of religious music, which is a form of classical Turkish music vocal music, has a very long history. Religious music contains a wide variety of forms of performance. A study has been carried out to determine whether there is a unique sound training method of this music with strong and powerful performances. The study was conducted with academicians, religious officials and musicians who performed religious music.

In the study, there are twelve questions and it is aimed to determine the participants' knowledge, practice and methods about the religious music vocal training on the basis of their the education, graduation and the profession. 39 participants attended in the research.

If we interpret the study in context of not only our religious music bu also in general, it can be summarized as the fact that participants uttered there is no voice training method related to Turkish music. For the present performances, it has been determined that the western music is still preparing to performances by the voice tuning up techniques.

As a result of the research, religious music performers who participants of the study stated that there is no method in religious music related to voice training and it was determined that they consider practicing as a kind of voice training. It is stated that the Western music voice technique practiced in the current voice training is not a proper and right technique for religious music performances. Finally, participants' information about the voice health, their thoughts about the training of different voice tones and the sources they benefited from were mentioned in the study.

Keywords : Religious music, voice training

ÖNSÖZ

Bu çalışma konusu benim Konservatuvar eğitimi ses icracılığı bölümünde okurken düşünmeye başladığım bir konudur. Mezun olduğum sanat dalı ile doğru orantılı bir konu olmasını özellikle tercih ettim. Eğitimim boyunca ses icracılığı derslerinde çalışmış olduğumuz bir Türk Müziği ses tekniğinin olmayışı belirleyici olmuştur. Türk Din Musikisi icralarında da dini musikiye özel bir ses tekniğinin olmadığı yapılan literatür çalışmalarında ortaya çıkmıştır. Buna istinaden tez danışmanım Prof. Dr. M. Safa YEPEM hocamla saha çalışması yaparak dini musiki icrası yapan ve bu alanda söz sahibi olan katılımcılarla yapılan görüşmeler sonucunda bu çalışma ortaya çıkmıştır.

Çalışma boyunca desteğini esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. M. Safa YEPEM hocama, yüksek lisans eğitiminde emeği olan tüm hocalarıma ve bu araştırmada bilgilerini ve tecrübelerini esirgemeyen tüm katılımcılara teşekkür ederim.

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLO LİSTESİ	vii
GRAFİK LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	ix.
1. GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. PROBLEM CÜMLESİ	1
1.3. HİPOTEZLER	1
1.4. ALT PROBLEMLER	1
1.5. ALT HİPOTEZLER	1
1.6. METODOLOJİ VE VERİ TOPLAMA YÖNTEMLERİ	2
1.6.1.Araştırma Modeli	2
1.6.2. Veri Toplama Yöntemleri	2
1.6.3. Veri İşleme Yöntemleri	3
1.6.4. Veri Toplama Yöntemi ve Süreci	3
1.7. SINIRLAMALAR	3
1.8. EVREN	4
1.9. VARSAYIMLAR	4
1.10. ÖRNEKLEM	4
1.11. İLGİLİ LİTERATÜR	4
2. BULGULAR VE YORUM	5
2.1.EĞİTİM SEVİYELERİ, MEZUN OLDUKLARI OKUL VE MESLEKLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	5
2.2.SES EĞİTİMİ ÇERÇEVESİNDEKİ EĞİTİM GEÇMİŞLERİNE İLİŞKİN BUGULAR VE YORUMLAR	8

2.3. EĞİTİLEN SESİN AMAÇLANAN EĞİTİM DOĞRULTUSUNDA DOĞRU İŞLENEBİLMESİ İÇİN EĞİTEN SESİN HANGİ KRİTERLERİ GÖZ ÖNÜNDE BULUNMASINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR.....	9
2.4. EĞİTİLEN SESİN FARKLILIĞINA GÖRE EĞİTİM METOTLARININ FARKLILIKLARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR.....	10
2.5. SES AÇMA ÇALIŞMASINDA HERHANGİ BİR SAZDAN YARDIM ALIYOR MUSUNUZ ? SORUSUNA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR.....	11
2.6. ESER İCRASINA GEÇMEDEN RUTİN YAPILMAKTA OLAN EGZERSİZ ÇALIŞMALARINA İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR.....	12
2.7. SES EĞİTİMİNİN OLMAZSA OLMAZ ŞARTLARINA İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR.....	13
2.8.SES SAĞLIĞI İLE İLGİLİ ÜZERİNDE TİTİZLİKLE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN DAVRANIŞ VE DÜŞÜNCELERE İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR.....	14
2.9. UYGULANA GELEN PRATİK TECRÜBE ŞEKİLLERİNE İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR.....	15
2.10.DİNİ MUSİKİ VE SES EĞİTİMİ İLE İLGİLİ FAYDALANILAN VE ÖNERİLEN KAYNAKLARA İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR.....	16
2.11. DİNİ MUSİKİDE SES EĞİTİMİNİN HANGİ METOTLARA DAİR YAPILDIĞINA İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR.....	19
2.12. SES EĞİTİMİYLE ALAKALI KONUYA KATKI SAĞLAYABİLECEK İLAVE BİLGİLERE İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR.....	20

3. SONUÇ VE ÖNERİLER	21
KAYNAKÇA	25
EKLER	26
EK-1.....	26
EK-2.....	29
EK-3.....	31
EK-4.....	32
EK-5.....	33
EK-6.....	34
EK-7.....	36
EK-8.....	38
BİYOĞRAFI	41

	Sayfa No.
Tablo 1.1: Eğitim seviyeniz, bitirmiş olduğunuz en son okul, halen yapmakta olduğunuz mesleğiniz?.....	5
Tablo 1.2: Bitirmiş olduğunuz en son okul ?	6
Tablo 1.3: Mesleğiniz ?	7
Tablo 2: Ses eğitimi çerçevesinde eğitim geçmişiniz ?	8
Tablo 3: Eğitilen ses ve eğitim aşaması kriterleri nelerdir?	9
Tablo 4: Eğitilen sesin farklılığına göre eğitim metotları farklılık gösterir mi ?.....	10
Tablo 5 : Ses açma çalışmasında herhangi bir sazdan yardım alıyor musunuz ?.....	11
Tablo 6: Eser icrasına geçmeden rutin yapmış olduğunuz egzersiz çalışmalarınız nelerdir?.	12
Tablo 7: Ses eğitimi için olmazsa olmaz şartlar sizce nelerdir?.....	13
Tablo 8: Ses sağlığı ile ilgili üzerinde titizlikle dikkat edilmesi gereken davranış ve düşünceleriniz nelerdir?.....	14
Tablo 9: Uygulaya geldiğiniz pratik tecrübe şekilleri hakkında bilgi verir misiniz?.....	15
Tablo 10.1: Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerebileceğiniz kaynaklar var mı?	16
Tablo 10.2: Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerebileceğiniz kaynaklar var mı?	17
Tablo 10.3: Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerebileceğiniz kaynaklar var mı?	18
Tablo 11: Dini musikide ses eğitimi aşağıdaki metotlardan hangisine göre yapılmalıdır?...	19
Tablo 12: Ses eğitimiyle alakalı konuya katkı sağlayabilecek ilave paylaşılabileceğiniz bilgiler var mıdır?	20
Tablo 13: Literatür taraması	30
Tablo 14 : Eser türleri.....	31
Tablo 15 : Ana temalarına göre dağılımı.....	32
Tablo 16 : Literatür Taramasında Kullanılan Araştırma Yöntemleri.....	33
Tablo 17 : Eserlerin yıllara göre dağılımı.....	34
Tablo 18 : Yazarlara göre dağılımı.....	36
Tablo 19 : Kapsamlarına göre dağılımı.....	38

	Sayfa No.
Grafik 1.1. Katılımcıların Eğitim Düzeyi	5
Grafik 1.2. Bitirmiş olduğunuz en son okul ?.....	6
Grafik 1.3. Katılımcıların yapmakta oldukları meslekler	7
Grafik 2. Ses eğitimi çerçevesinde eğitim geçmişiniz	9
Grafik 3. Eğiten ses ve eğitim aşaması kriterleri nelerdir?	10
Grafik 4. Eğitilen sesin farklılığına göre eğitim metotları farklılık gösterir mi ?	11
Grafik 5. Ses açma çalışmasında herhangi bir sazdan yardım alıyor musunuz?.....	12
Grafik 6. Eser icrasına geçmeden rutin yapmış olduğunuz egzersiz çalışmalarınız nelerdir?	13
Grafik 7. Ses eğitimi için olmazsa olmaz şartlar sizce nelerdir?.....	14
Grafik 8. Ses sağlığı ile ilgili üzerinde titizlikle dikkat edilmesi gereken davranış ve düşünceleriniz nelerdir?	15
Grafik 9. Uygulaya geldiğiniz pratik tecrübe şekilleri hakkında bilgi verir misiniz?	16
Grafik 10.1. Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerebileceğiniz kaynaklar var mı?	17
Grafik 10.2. Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerebileceğiniz kaynaklar var mı?	18
Grafik 10.3. Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerebileceğiniz kaynaklar var mı?	19
Grafik 11. Dini musikide ses eğitimi aşağıdaki metotlardan hangisine göre yapılmalıdır?	20
Grafik 12. Ses eğitimiyle alakalı konuya katkı sağlayabilecek ilave paylaşabileceğiniz bilgiler var mıdır?	21
Grafik 13. Eser türleri.....	31
Grafik 14. Ana temalarına göre dağılımı	33
Grafik 15. Literatür taramasında kullanılan araştırma yöntemleri.....	34
Grafik 16. Eserlerin yıllara göre dağılımı.....	35
Grafik 17. Yazarlara göre dağılımı.....	37
Grafik 18. Kapsamlarına göre.....	40

KISALTMALAR

<i>T.C</i>	: Türkiye Cumhuriyeti
<i>DİB</i>	: Diyanet İşleri Başkanlığı
<i>ABD</i>	: Ana Bilim Dalı
<i>MÜİF</i>	: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
<i>MEB</i>	: Milli Eğitim Bakanlığı
<i>Bkz.</i>	: Bakınız
<i>AYBÜ</i>	: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
<i>Türk Mus. Dev. Kon</i>	: Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı
<i>s.</i>	: Sayfa

1.YÖNTEM

1.1. PROBLEM DURUMU

Ülkemizde icra edile gelen Türk müziğimizin içinde bir form çeşidi olan, ses müziği (vokal) başlığı altında yer alan dini musiki formumuzun ses eğitimi üzerine yazılı bir çalışma ve araştırmasının yapıldığına dair bir kayda ve esere rastlanmamıştır.

Müzik alanındaki literatürde; dini musikide ses eğitimi (ses açma, ses ısıtma ve sesi doğru kullanma vs.) metodu bulunmadığını, fakat Türk müziğinin din dışı formlarında kullanılmakta olan batı müziği ses açma yöntemlerinin dini musiki formlarında da kullanıldığı tespit edilmiştir. Her iki klasik müziğin eser icra yöntemlerinin farklı olmasına rağmen ses açma, sesi doğru kullanma yöntemlerinin benzer olduğu görülmektedir. Sahip olduğumuz naif musikimizin formlarından biri olan dini musikimizin icralarına katkı sağlayabilecek kendine mahsus bir ses eğitimi yönteminin, metodunun bulunması bu ortaya çıkacak metot ve yöntemin icralara katkıda bulunmasına, daha doğru daha rahat icraların ortaya çıkmasına, her şeyden önemlisi sistemli hale getirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

1.2. PROBLEM CÜMLESİ

Dini musiki alanında söz sahibi olan kişilere göre ses eğitimi nasıl yapılmaktadır?

1.3.ANA HİPOTEZ

Türk Din Musikisinde “formal ses eğitimi teknikleri” vardır.

1.4. ALT PROBLEMLER

1. Eğitim durumları ne düzeydedir ?
2. Ses eğitimi geçmişleri nasıldır?
3. Ses eğitiminde eğitim kriterleri nelerdir?
4. Ses eğitimini Uygulama yöntemleri nelerdir?

1.5. ALT HİPOTEZLER

1. Dini musiki ile ilgilenen kişiler müzik eğitimi almıştır.
2. Dini musiki ile ilgilenen kişiler din görevlisi olarak çalışan meslek gruplarından oluşmaktadır.
3. Ses eğitimi alan kişilerin büyük çoğunluğunu bu eğitimi almaya yönlendiren en önemli faktör özel ilgileridir.

4. Dini musiki ses eğitiminde her zaman genel kabul görmüş metotlar uygulanır.
5. Ses eğitimi çalgı eşliğinde yapılmaktadır.
6. İcracının eser icrasına geçmeden önce yapması gereken egzersiz çalışmaları vardır.
7. İstek ses eğitimi almaya yönlendiren önemli bir etkidir.
8. Ses eğitimi için sadece müzik kulağı yeterlidir.
9. Diyafram kullanımı ses eğitimi için belirleyici bir özellik değildir.
10. Ses sağlığı için doğru beslenmek çok önemlidir.
11. Ses sağlığında düzenli uyku ve sağlıklı bir vücuda sahip olmak eşit derecede kabul görmektedir.
12. Dini musiki alanında çalışma yapacak olan kişiler, uzman kişilerle ve meşk ederek çalışır.

1.6. METODOLOJİ VE VERİ TOPLAMA YÖNTEMLERİ

1.6.1. Araştırma Modeli

Yapmış olduğumuz araştırmanın temelini nitel araştırma yöntemi oluşturacaktır. (Güngör, Bilimsel Araştırma Süreçleri Yöntem, Teknik ve Etiğe Giriş, 2018: 203-210)

1.6.2. Veri Toplama Yöntemleri

Araştırmada cevaplayıcının yönettiği anket¹ ve yapılandırılmış görüşme² tekniği kullanılmıştır.

Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bu araştırmada röportaj ve anket yöntemleri kullanılmıştır. Röportaj yapılandırılmış görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Özcan Güngör Bilimsel Araştırma Süreçleri Yöntem, Teknik ve Etiğe Giriş isimli kitapta “Yapılandırılmış Görüşme Tekniği” başlıklı bölümdeki tanıma göre bu yaklaşımı şu şekilde açıklamaktadır: (Güngör, Bilimsel Araştırma Süreçleri Yöntem, Teknik ve Etiğe Giriş, 2018 : 194-195)

“Anket uygulamasının yüz yüze yapılmasına da denir. Önceden belirlenmiş soruların(anket) kaynak kişiye doğrudan sorulmasıdır. Görüşme soruların sözlü olarak sorulduğu ve katılımcıların cevaplarının kaydedildiği veri toplama tekniğidir. Sorular olası cevap seçeneklerinin yanı sıra, tüm katılımcılar için önceden belirlenmiş ve standarttır. Doğrudan sözel bir etkileşim vardır. Araştırmacı katılımcının rahat cevaplaya bileceği uygun bir ortam geliştirerek, motivasyonu artırabilir, böylece anket ya da başka bir veri toplama aracıyla elde edilemeyecek bilgilere ulaşılabilir. Görüşme,

¹ Özcan G,“ Bilimsel Araştırma Süreçleri Yöntem, Teknik Ve Etiğe Giriş” Ankara: Grafiker Yayıncılık,2018

² Özcan G,“ Bilimsel Araştırma Süreçleri Yöntem, Teknik Ve Etiğe Giriş” Ankara: Grafiker Yayıncılık,2018

daha fazla derinlik ve bilgi zenginliği sağlar. Ayrıca görüşme, okuma yazma bilmeyen kişilerden veri toplama konusunda da önemli bir araçtır.”

Öncelikle araştırmamızla ilgili yazılı kaynaklar taranıp gerekli görülenler kullanılacaktır. Bununla birlikte araştırma konumuzu icra eden katılımcılarla yapılandırılmış görüşme ve anket yöntemleri kullanılarak araştırmamızın bölümleri oluşturulacaktır.

1.6.3. Veri İşleme Yöntemleri

Yazılı form bilgileri frekans ve yüzdeler (%) dilimlere ayrılmış, bu verilere göre istatistiksel yorumları yapılmıştır. Röportaj olarak tamamlanan dört veri ise sesli kayıtlardan deşifre edilerek yazılı form bilgilerine ilave edilmiştir.

1.6.4. Veri Toplama Yöntemi Ve Süreci

Veri toplama sürecine ilk olarak kaynak taraması yapılarak başlandı. Kaynak taraması tamamlandıktan sonra danışman hocamla yapmış olduğum görüşmede konu üzerinde saha çalışması yapılmasına karar verildi. Ardından saha çalışması yapılacak kurum ve kuruluşları belirlendi. İlk görüşmeye 2017 yılı Ekim ayında Kültür Bakanlığı Konya Tasavvuf Korosu ile başlandı. Tasavvuf Korosunun ses sanatçıları ile görüşmeler yapıldı. Koro ile yapılan görüşmeler yaklaşık üç ay sürdü. Ardından Diyanet İşleri Başkanlığı İstanbul İl Müftülüğünden izin alınarak Üsküdar ilçesi Valide-i Cedid Camii imam-hatibi, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Camii imam-hatibi, Fatih ilçesi Sultanahmet Camii müezzin-kayyımı, Fatih Camii müezzin-kayyımı ve Őiřli ilçesi 19 Mayıs Fulya Balçık Camii müezzin-kayyımı ile görüşmeler başlatıldı. Ardından Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarından izin alınarak Türk Din Musikisi Ana sanat Dalı Ses Eğitimi şan hocası ile görüşme gerçekteştirildi. Diyanet İşleri Başkanlığı eğitim merkezi olan Rıfat Börekçi Eğitim Merkezinde dini musiki dersleri alan ve icra eden din görevlileri ile görüşmeler yapıldı. Ardından Üsküdar Musiki Cemiyetinin kurucularından olan Amir Ateş hocamızla görüşme yapıldı. Amir Ateş'le yapılan görüşme esnasında kendisinin tavsiyesi ile öğrencisi olan Mehmet Kemiksiz'le görüşme gerçekteştirildi. Ve son olarak Kültür Bakanlığı Tarihi Türk Müziği Topluluğunda görev yapan üç ses sanatçısı ile görüşmeler yapılarak çalışma tamamlandı.

1.7.SINIRLAMALAR

Yapılan çalışmada toplam otuzdokuz (39) kişi ile görüşme gerçekteştirildi. Çalışma yapılan kurum ve kuruluşlar ise Diyanet İşleri Başkanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı toplulukları, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı ve Üsküdar Musiki Cemiyeti olarak belirtebiliriz.

1.8. EVREN

Araştırmanın evrenini Türk Din Musikisi ile ilgilenen müzisyenler, din görevlileri ve ilgili alanın akademisyenleri oluşturmaktadır.

1.9.VARSAYIMLAR

1. Araştırmaya dahil olan katılımcıların alanı temsil ettikleri varsayılmaktadır.
2. Araştırmaya dahil olan katılımcıların dini musiki icracısı oldukları varsayılmaktadır.
3. Araştırmaya dahil olan katılımcıların düşüncelerini doğru ve samimi bir şekilde ifade ettikleri varsayılmaktadır.

1.10.ÖRNEKLEM

Araştırmaya katılan kişiler; Kültür Bakanlığı Konya Tasavvuf Korosunda görev yapan sekiz ses sanatçısı, Kültür Bakanlığı İstanbul Tarihi Türk Müziği Korosunda görev yapan üç ses sanatçısı, İstanbul İl Müftülüğü'ne bağlı camilerde görev yapmakta olup dini musiki ile ilgilenen altı müezzin kayyum, İstanbul'da ikamet eden iki emekli müezzin-kayyum, İstanbul'da dini musiki icra eden kurumlara dahil olmayan üç katılımcı, Diyanet İşleri Başkanlığı Rıfat Börekçi Eğitim Merkezi'nde eğitim alan on altı din görevlisi ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Türk Musikisi Konservatuvarı Türk Din Musikisi Ana sanat dalında görev yapan bir akademisyenden oluşmaktadır.

1.11. İLGİLİ LİTERATÜR

Araştırma konusu ile ilgili literatür çalışması 26 ayrı kategoriye ayrılmış ve 4 kategoride herhangi bir dökümana rastlanmamıştır. 22 döküman içinde ise kitap, yüksek lisans ve doktora tezi çalışmaları, araştırma makaleleri bu literatür taramasına eklenmiştir. (İncelenen eserlerle ilgili detaylar için bkz. s. 26, Ek 1-8) Yapılan bu literatür değerlendirmesinde tez konusu olarak seçmiş olduğumuz alanda hiçbir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu alanla ilgili çalışma yapılmaya karar verilmiştir.

2. BULGULAR VE YORUM

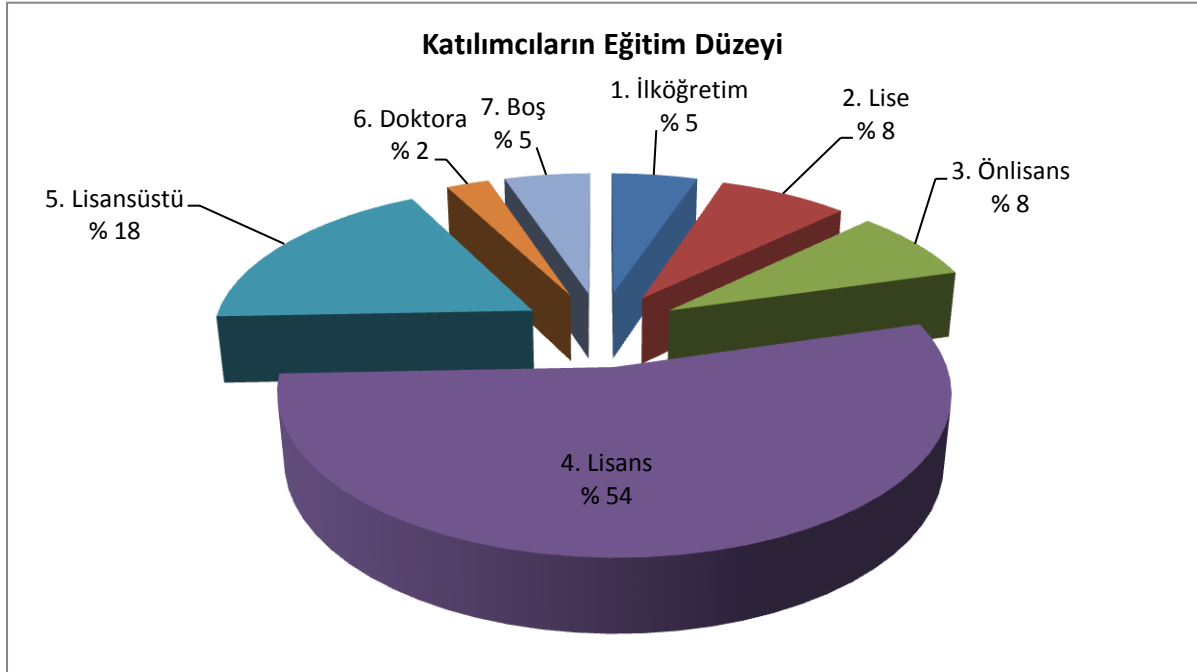
2.1. Eğitim seviyeniz, bitirmiş olduğunuz en son okul, halen yapmakta olduğunuz mesleğiniz?

Tablo 1.1.Eğitim seviyeniz, bitirmiş olduğunuz en son okul, halen yapmakta olduğunuz mesleğiniz?

Eğitim	İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans	Lisansüstü	Doktora	Boş
Frekans	2	3	3	21	7	1	2
%	5,12	7,69	7,69	53,84	17,94	2,56	5,12

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen eğitim seviyesi sorusuna verilen cevapların yüzdelik oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre ilköğretim düzeyinde eğitim seviyesine sahip katılımcı oranı %5,12, lise düzeyinde öğretim seviyesine sahip katılımcı oranı %7,69, önlisans düzeyinde eğitim seviyesine sahip katılımcı oranı %7,69, lisans düzeyinde eğitim seviyesine sahip katılımcı oranı %53,84, lisansüstü düzeyinde eğitim seviyesine sahip katılımcı oranı %17,94, doktora düzeyinde eğitim seviyesine sahip katılımcı oranı %2,56, olarak tespit edilmiş olup, ankete katılan katılımcıların %5,12'si eğitim seviyesini belirtmemiştir.

Buna göre Dini musiki alanında çalışma yapan katılımcıların eğitim seviyesi oranının lisans ve lisans üstü düzeyinde yoğunlaştığı, eğitim düzeyini belirtmeyen ve ilköğretim düzeyinde eğitimi olan katılımcıların en düşük yüzdelik oranla ankette yer aldıkları görülmüştür.

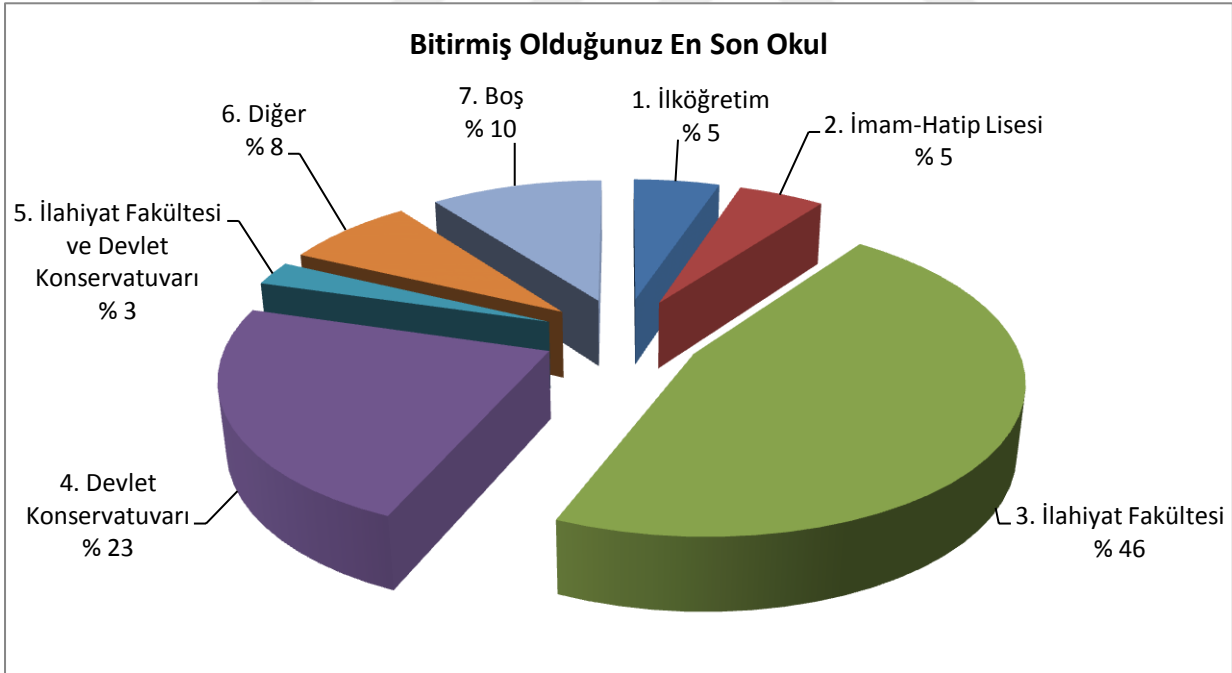
Grafik 1.1: Katılımcıların Eğitim Düzeyi

Tablo 1.2: Bitirmiş olduğunuz en son okul ?

Mezun Olduğu Okul	İlköğretim	İmam-Hatip Lisesi	İlahiyat Fakültesi	Devlet Konservatuvarı	İlahiyat Fakültesi ve Devlet Konservatuvarı	Diğer	Boş
Frekans	2	2	18	9	1	3	4
%	5,12	5,12	46,15	23,07	2,56	7,69	10,25

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara en son bitirmiş oldukları okul sorusuna verilen cevapların yüzdelerle oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre ilköğretim mezunu olan katılımcı oranı %5,12, imam-hatip mezunu olan katılımcı oranı %5,12, ilahiyat fakültesi mezunu olan katılımcı oranı %46,15, devlet konservatuvarı mezunu olan katılımcı oranı %23,07, ilahiyat fakültesi ve devlet konservatuvarı olan katılımcı oranı %2,56, diğer fakültelerden mezun olan katılımcı oranı %7,69 olarak tesbit edilmiştir. Ankete katılan katılımcıların %10,25 oranında mezun oldukları okulları belirtmediği tespit edilmiştir.

Buna göre Dini musiki alanında çalışma yapan katılımcılardan en son mezun oldukları okul oranının ilahiyat fakültesi ve devlet konservatuvarı mezuniyetinde yoğunlaştığı, aynı anda hem ilahiyat fakültesi hem devlet konservatuvarı mezunu olan katılımcıların ise en düşük yüzdelerle çalışmada yer aldıkları görülmüştür.

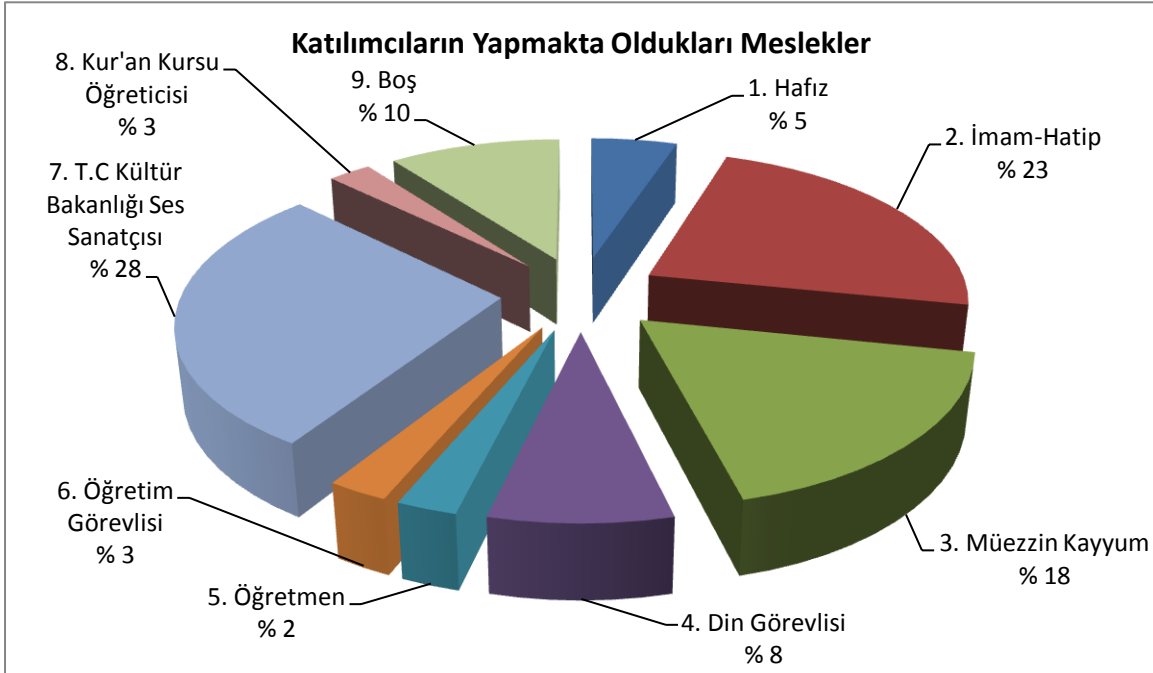
Grafik 1.2. Bitirmiş olduğunuz en son okul

Tablo 1.3 . Mesleğiniz ?

Meslek	Hafız	İmam-Hatip	Müezzin Kayyum	Din Görevlisi	Öğretmen	Öğretim Görevlisi	T.C Kültür Bakanlığı Ses Sanatçısı	Kur'an Kursu Öğreticisi	Boş
Frekans	2	9	7	3	1	1	11	1	4
%	5,12	23,07	17,94	7,69	2,56	2,56	28,2	2,56	10,25

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen yapmakta olduğunuz mesleğiniz sorusuna verilen cevapların yüzdelerle oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre hafız olduğunu belirten katılımcı oranı %5,12, mesleğinin imam-hatiplik olduğunu belirten katılımcı oranı %23,07, mesleğini müezzin-kayyum olduğunu belirten katılımcı oranı %17,94, sadece din görevlisi olduğunu belirten katılımcı oranı %7,69, mesleğinin öğretmen olduğunu belirten katılımcı oranı %2,56, mesleğinin öğretim görevlisi olduğunu belirten katılımcı oranı %2,56, mesleğinin kültür bakanlığı'nda ses sanatçısı olduğunu belirten katılımcı oranı %28,2, mesleğinin kur'an kursu öğreticisi olduğunu belirten katılımcı oranı %2,56 olarak tespit edilmiş olup, ankete katılan katılımcıların %10,25'i yapmış oldukları mesleği belirtmemişlerdir.

Buna göre Dini musiki alanında çalışma yapan katılımcıların yapmakta oldukları meslek oranının kültür bakanlığı ses sanatçılığı, imam-hatip ve müezzin-kayyum olarak yoğunlaştığı, yapmakta oldukları mesleği öğretmen, öğretim görevlisi ve kur'an kursu öğreticisi olarak belirten katılımcıların en düşük yüzdelerle ankette yer aldıkları görülmüştür.

Grafik 1.3. Katılımcıların yapmakta oldukları meslekler

2.2. Ses eğitimi çerçevesinde eğitim geçmişiniz aşağıdaki seçeneklerden hangisine dayanmaktadır?

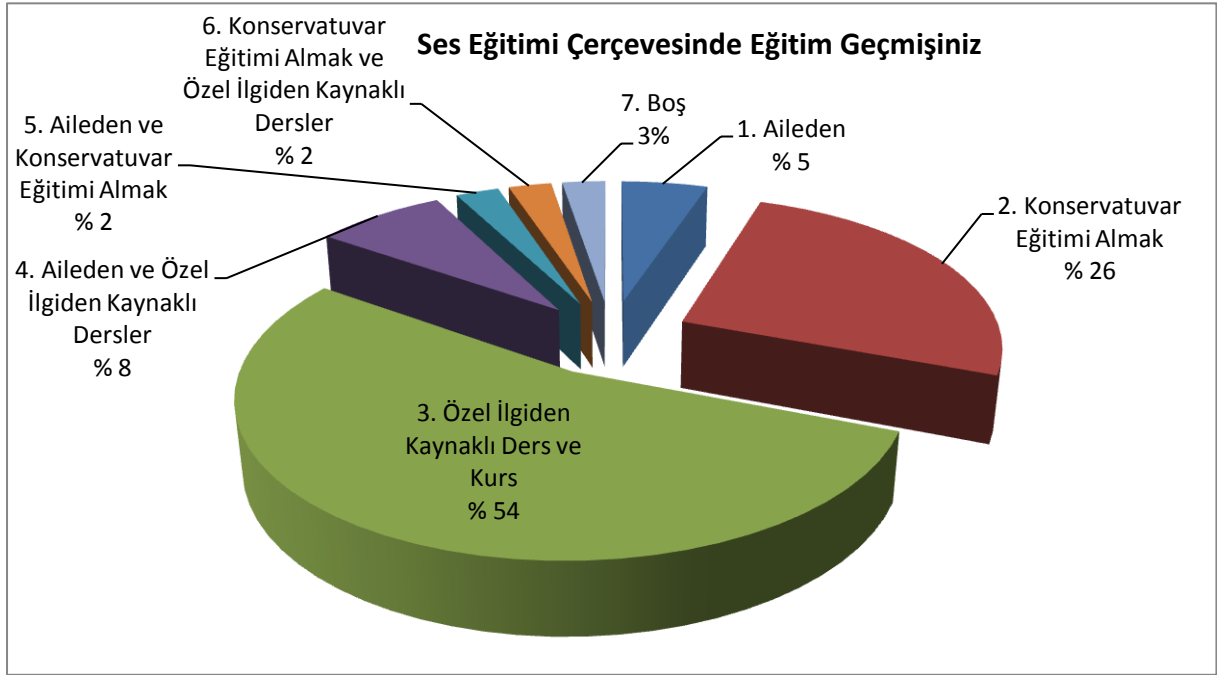
- Aileden (Açıklayınız)
- Konservatuvar eğitimi almak (Açıklayınız)
- Özel ilgiden kaynaklı dersler almak, devam edilen kurslar (Açıklayınız)

Tablo 2: Ses eğitimi çerçevesinde eğitim geçmişiniz ?

Seçenekler	Aileden	Konservatuvar Eğitimi Almak	Özel ilgiden Kaynaklı Ders ve Kurs	Aileden ve Özel ilgiden Kaynaklı Dersler	Aileden ve Konservatuvar Eğitimi Almak	Konservatuvar Eğitimi Almak ve Özel ilgiden Kaynaklı Dersler	Boş
Frekans	2	10	21	3	1	1	1
%	5,12	25,64	53,84	7,69	2,56	2,56	2,56

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen ses eğitimi çerçevesinde eğitim geçmişiniz sorusuna verilen cevapların yüzdelik oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre sadece aileden seçeneğini tercih eden katılımcı oranı %5,12, sadece konservatuvar eğitimi seçeneğini tercih eden katılımcı oranı %25,64, sadece özel ilgiden kaynaklı ders ve kurs seçeneğini tercih eden katılımcı oranı %53,84, sadece aileden ve özel ilgiden kaynaklı ders ve kurs seçeneğini tercih eden katılımcı oranı %7,69, sadece aileden ve konservatuvar eğitimi seçeneğini tercih eden katılımcı oranı %2,56, sadece konservatuvar eğitimi almak ve özel ilgiden kaynaklı dersler seçeneğini tercih eden katılımcı oranı %2,56, olarak tespit edilmiş olup, çalışmaya dahil olan katılımcıların %2,56'sı herhangi bir tercih belirtmemiştir.

Buna göre Dini musiki alanında çalışma yapan katılımcıların ses eğitimi çerçevesinde eğitim geçmişlerini belirten seçeneklerde en yüksek oranının özel ilgiden kaynaklı ders ve kurs ile konservatuvar eğitimi almak seçeneklerinde yoğunlaştığı, verilen seçeneklerde aileden-konservatuvar eğitimi almak ile konservatuvar eğitimi almak-özel ilgiden kaynaklı ders ve kurs seçenekleri ile herhangi bir tercihte bulunmayan katılımcıların en düşük yüzdelik oranla çalışmada yer aldıkları görülmüştür.

Grafik 2. Ses eğitimi çerçevesinde eğitim geçmişiniz

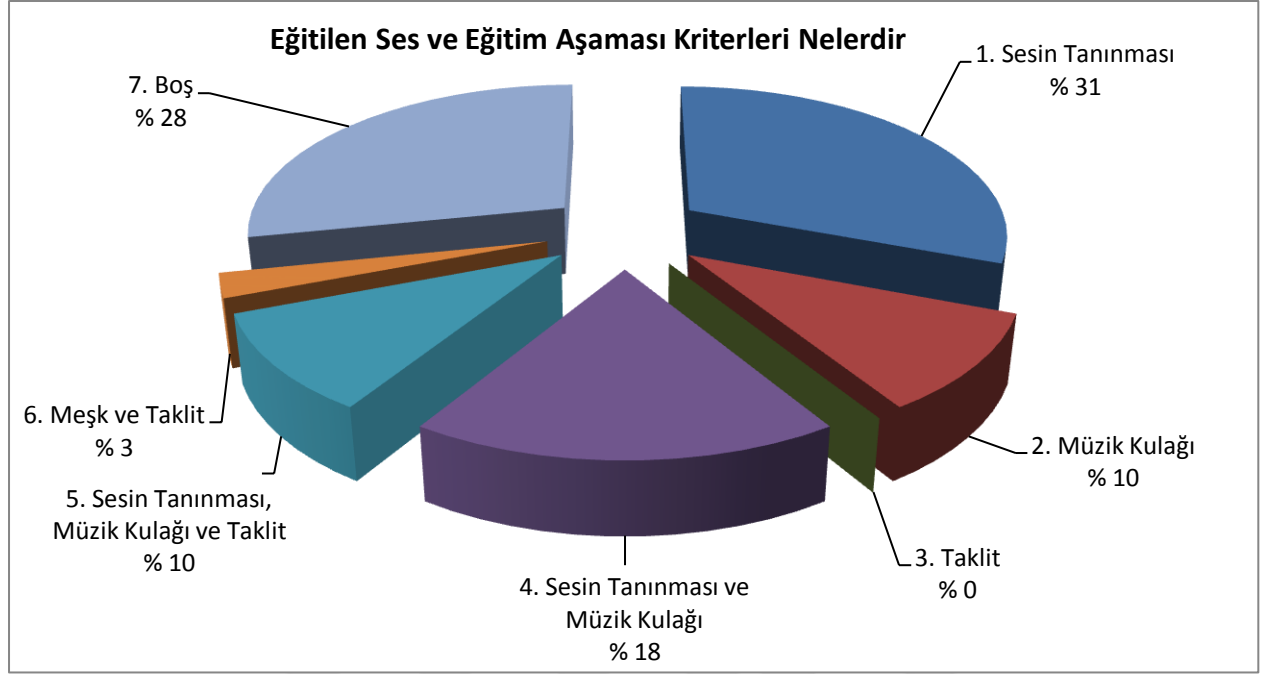
2.3. Eğitilen sesin amaçlanan eğitim doğrultusunda doğru işlenebilmesi için eğiten sesin hangi kriterlere sahip olması, eğitim aşamasında hangi kriterleri göz önünde bulundurması gerekir? (Açıklayınız)

Tablo 3: Eğiten ses ve eğitim aşaması kriterleri nelerdir?

Seçenekler	Sesin Tanınması	Müzik Kulağı	Taklit	Sesin Tanınması ve Müzik Kulağı	Sesin Tanınması, Müzik Kulağı ve Taklit	Meşk ve Taklit	Boş
Frekans	12	4	0	7	4	1	11
%	30,76	10,25	0,0	17,94	10,25	2,56	28,2

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen eğitilen ses ve eğitim aşaması kriterleri nelerdir sorusuna verilen cevapların yüzdelerle gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre sesin tanınması gerektiğini belirten katılımcı oranı %30,76, müzik kulağı olması gerektiğini belirten katılımcı oranı %10,25, taklit gerekliliği oranı %0,0, sesin tanınması ve müzik kulağının birlikte olması gerektiğini belirten katılımcı oranı %17,94, sesin tanınması, müzik kulağı ve taklit olması gerektiğini belirten katılımcı oranı %10,25, meşk ve taklit diye belirten katılımcı oranı %2,56, olarak tespit edilmiş olup, ankete katılan katılımcıların %28,2'si her hangi bir kriter belirtmemiştir.

Buna göre Dini musiki alanında çalışma yapan katılımcıların eğiten ses ve eğitim aşaması kriterlerinin sesin tanınmasında yoğunlaştığı, taklit seçeneğinin ise en düşük yüzdelik oranla ankette yer aldığı görülmüştür.

Grafik 3. Eğiten ses ve eğitim aşaması kriterleri nelerdir?

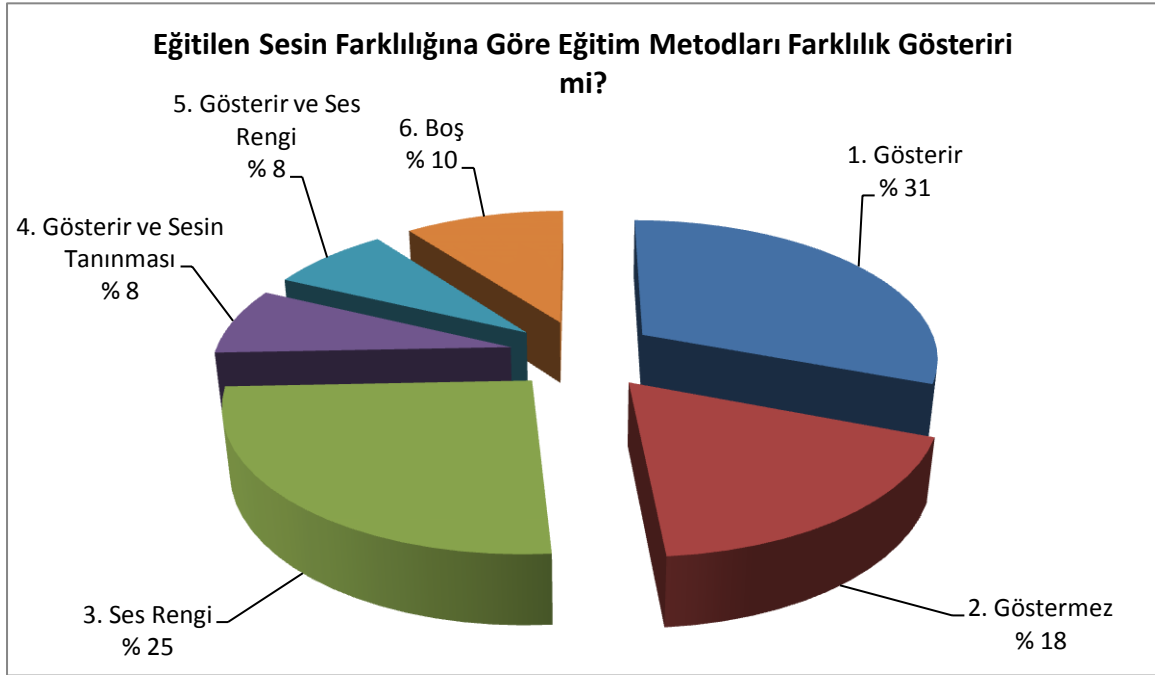
2.4. Eğitilen sesin farklılığına göre eğitim metodları farklılık gösterir mi? (Açıklayınız)

Tablo 4: Eğitilen sesin farklılığına göre eğitim metodları farklılık gösterir mi ?

Seçenekler	Gösterir	Göstermez	Ses Rengi	Gösterir ve Sesin Tanınması	Gösterir ve Ses Rengi	Boş
Frekans	12	7	10	3	3	4
%	30,76	17,94	25,64	7,69	7,69	10,25

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen eğitilen sesin farklılığına göre eğitim metodları farklılık gösterir mi sorusuna verilen cevapların yüzdelik oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre gösterir diyen katılımcı oranı %30,76, göstermez diyen katılımcı oranı %17,94, ses rengi etkilidir diyen katılımcı oranı %25,64, gösterir ve ses rengi seçeneğini birlikte kullanan katılımcı oranı %7,69, gösterir ve ses rengi seçeneğini birlikte kullanan katılımcı oranı %7,69, olarak tespit edilmiş olup, ankete katılan katılımcıların %10,25'i her hangi bir seçenek belirtmemiştir.

Buna göre Dini musiki alanında çalışma yapan katılımcıların gösterir seçeneğinde yoğunlaştığı, gösterir-sesin tanınması seçeneği ile gösterir-ses rengi seçeneğini tercih eden katılımcıların en düşük yüzdelik oranla ankette yer aldıkları görülmüştür.

Grafik 4. Eğitilen sesin farklılığına göre eğitim metodları farklılık gösterir mi?

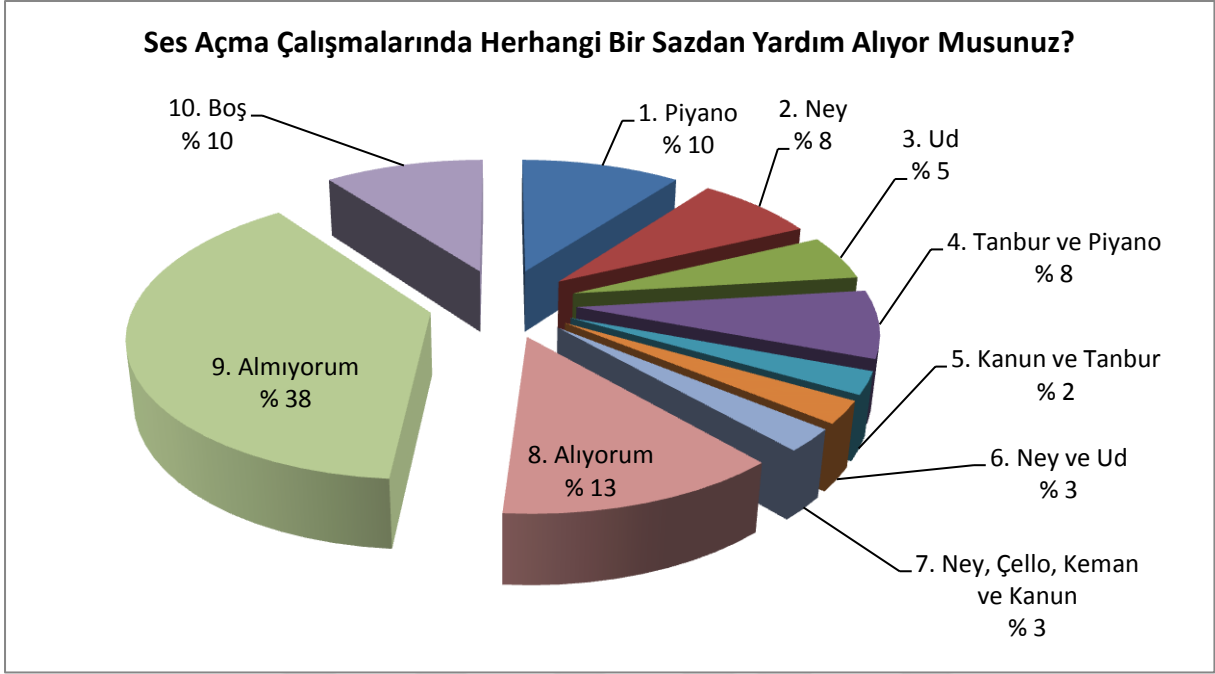
2.5. Ses açma çalışmasında herhangi bir sazdan yardım alıyor musunuz?

Tablo 5: Ses açma çalışmasında herhangi bir sazdan yardım alıyor musunuz ?

Seçenekler	Piyano	Ney	Ud	Tanbur ve Piyano	Kanun ve Tanbur	Ney ve Ud	Ney, Çello, Keman ve Kanun	Alıyorum	Almıyorum	Boş
Frekans	4	3	2	3	1	1	1	5	15	4
%	10,25	7,69	5,12	7,69	2,56	2,56	2,56	12,82	38,46	10,25

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen ses açma çalışmasında herhangi bir sazdan yardım alıyor musunuz sorusuna verilen cevapların yüzdeler oranlarla gruplandırılması gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre alıyorum diyen katılımcı oranı %12,82, almıyorum diyen katılımcı oranı %38,46, piyano'dan ses alıyorum diyen katılımcı oranı %10,25, ney'den ses alıyorum diyen katılımcı oranı %7,69, ud'dan ses alıyorum diyen katılımcı oranı %5,12, tanbur ve piyano'dan ses alıyorum diyen katılımcı oranı %7,69, tanbur ve kanun'dan ses alıyorum diyen katılımcı oranı %2,56, ney ve ud'dan ses alıyorum diyen katılımcı oranı %2,56, ney-çello-keman-kanun'dan ses alıyorum diyen katılımcı oranı %2,56 olarak tespit edilmiş olup, ankete katılan katılımcıların %10,25'i herhangi bir seçenek belirtmemiştir.

Buna göre Dini musiki alanında çalışma yapan katılımcıların almıyorum seçeneğinde yoğunlaştığı, tanbur-piyano, ney-ud ve ney-çello-kemen-kanun seçeneklerini tercih eden katılımcıların ise en düşük yüzdelerle ankette yer aldıkları görülmüştür.

Grafik 5. Ses açma çalışmasında herhangi bir sazdan yardım alıyor musunuz?

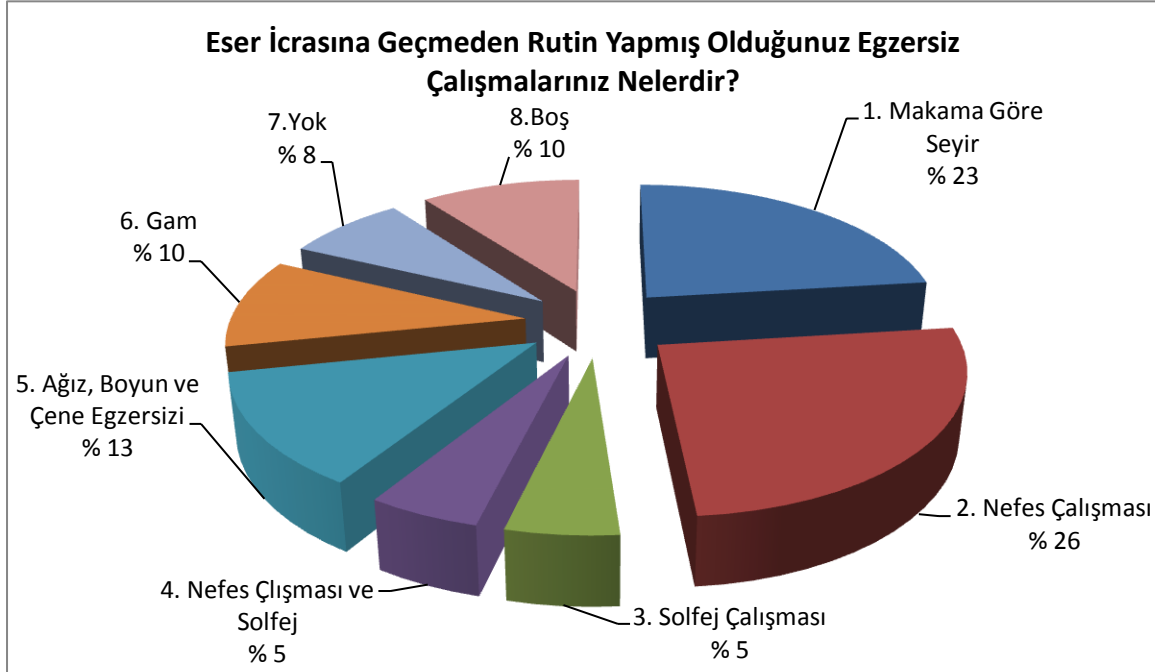
2.6. Eser icrasına geçmeden rutin yapmış olduğunuz egzersiz çalışmalarınız nelerdir?

Tablo 6: Eser icrasına geçmeden rutin yapmış olduğunuz egzersiz çalışmalarınız nelerdir?

Seçenekler	Makama Göre Seyir	Nefes Çalışması	Solfej Çalışması	Nefes Çalışması ve Solfej	Ağız, Boyun ve Çene Egzersizi	Gam	Yok	Boş
Frekans	9	10	2	2	5	4	3	4
%	23,07	25,64	5,12	5,12	12,82	10,25	7,69	10,25

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen eser icrasına geçmeden rutin yapmış olduğunuz egzersiz çalışmalarınız nelerdir sorusuna verilen cevapların yüzdeleri oranlarla gruplandırılması gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre makama göre seyir yaparım diyen katılımcı oranı %23,07, nefes çalışması yaparım diyen katılımcı oranı %25,64, solfej çalışması yaparım diyen katılımcı oranı %5,12, nefes çalışması ve solfej çalışması yaparım diyen katılımcı oranı %5,12, ağız-boyun-çene egzersizi yaparım diyen katılımcı oranı %12,82, gam yaparım diyen katılımcı oranı %10,25, bir egzersiz çalışmam yok diyen katılımcı oranı %7,69 olarak tespit edilmiş olup, ankete katılan katılımcıların %10,25'i herhangi bir seçenek belirtmemiştir.

Buna göre Dini musiki alanında çalışma yapan katılımcıların makama göre seyir tercihinde seçeneğinde yoğunlaştığı, solfej çalışması ve nefes çalışması-solfej çalışması seçeneğini tercih eden katılımcıların ise en düşük yüzdelerle ankette yer aldıkları görülmüştür.

Grafik 6. Eser icrasına geçmeden rutin yapmış olduğunuz egzersiz çalışmalarınız nelerdir?

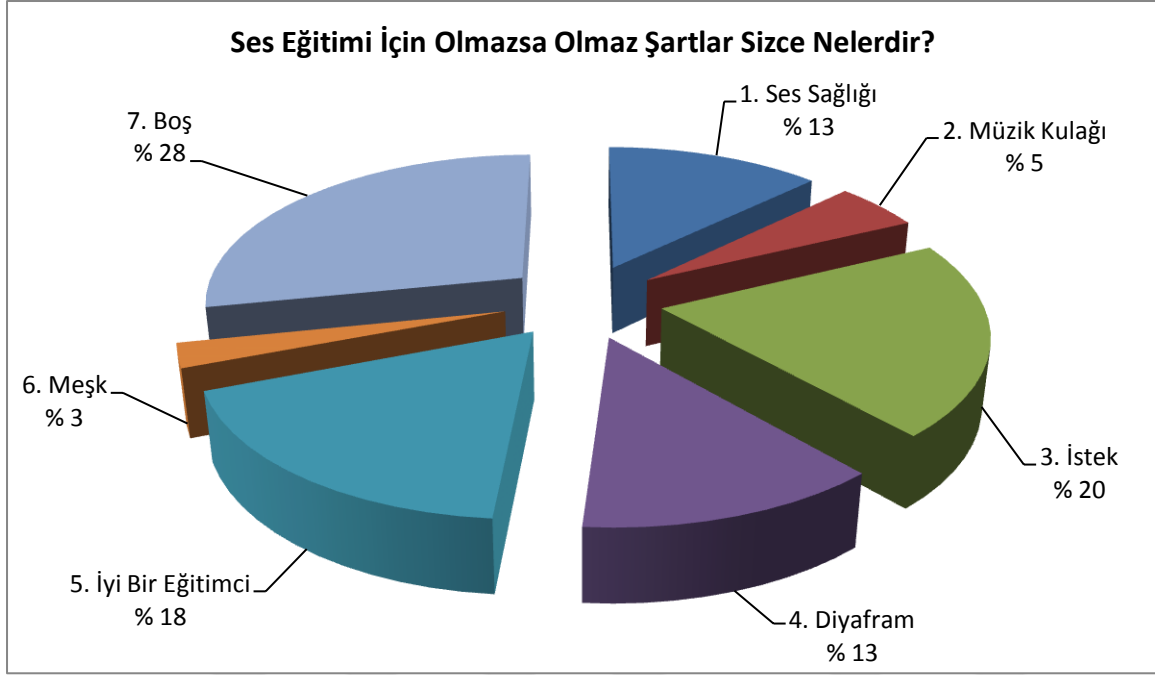
2.7. Ses eğitimi için olmazsa olmaz şartlar sizce nelerdir?

Tablo 7: Ses eğitimi için olmazsa olmaz şartlar sizce nelerdir?

Seçenekler	Ses Sağlığı	Müzik Kulağı	İstek	Diyafram	İyi Bir Eğitimci	Meşk	Boş
Frekans	5	2	8	5	7	1	11
%	12,82	5,12	20,51	12,82	17,94	2,56	28,2

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen ses eğitimi için olmazsa olmaz sorusuna verilen cevapların yüzdelerle gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre ses sağlığı diyen katılımcı oranı %12,82, müzik kulağı diyen katılımcı oranı %5,12, istek diyen katılımcı oranı %20,51, diyafram kullanımı diyen katılımcı oranı %12,82, iyi bir eğitimciyle çalışmak diyen katılımcı oranı %17,94, meşk usulü ile çalışmak diyen katılımcı oranı %2,56, olarak tespit edilmiş olup, ankete katılan katılımcıların %28,2'si herhangi bir seçenek belirtmemiştir.

Buna göre Dini musiki alanında çalışma yapan katılımcıların %28,2'si oranında bir çoğunluğu herhangi bir şartın olmadığı seçenekte yoğunlaştığı, meşk seçeneğini tercih eden katılımcıların ise en düşük yüzdelerle ankette yer aldıkları görülmüştür.

Grafik 7. Ses eğitimi için olmazsa olmaz şartlar sizce nelerdir?

2.8. Ses sağlığı ile ilgili üzerinde titizlikle dikkat edilmesi gereken davranış ve düşünceleriniz nelerdir?

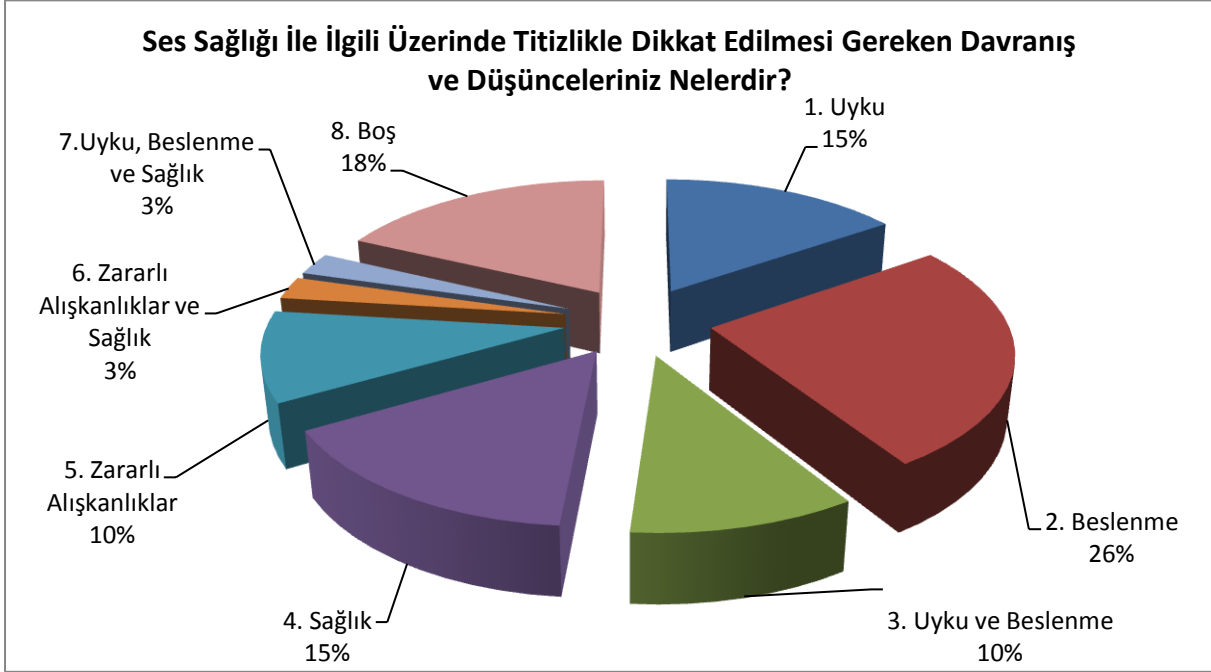
Tablo 8: Ses sağlığı ile ilgili üzerinde titizlikle dikkat edilmesi gereken davranış ve düşünceleriniz nelerdir?

Seçenekler	Uyku	Beslenme	Uyku ve Beslenme	Sağlık	Zararlı Alışkanlıklar	Zararlı Alışkanlıklar ve Sağlık	Uyku, Beslenme ve Sağlık	Boş
Frekans	6	10	4	6	4	1	1	7
%	15,38	25,64	10,25	15,38	10,25	2,56	2,56	17,94

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen ses sağlığı ile ilgili üzerinde titizlikle dikkat edilmesi gereken davranış ve düşünceleriniz nelerdir sorusuna verilen cevapların yüzdelerle oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre uyku seçeneğini belirten katılımcı oranı %15,38, beslenme seçeneğini belirten katılımcı oranı %25,64, uyku-beslenme seçeneğini belirten katılımcı oranı %10,25, sağlık seçeneğini belirten katılımcı oranı %15,38, zararlı alışkanlıklar seçeneğini belirten katılımcı oranı %2,56, uyku-

beslenme-sağlık seçeneklerini belirten katılımcı oranı %2,56, olarak tespit edilmiş olup, ankete katılan katılımcıların %17,94'ü herhangi bir seçenek belirtmemiştir.

Buna göre Dini musiki alanında çalışma yapan katılımcıların beslenme seçeneğinde yoğunlaştığı, zararlı alışkanlıklar-sağlık ve uyku-beslenme-sağlık seçeneğini belirten katılımcıların en düşük yüzdelik oranla ankette yer aldıkları görülmüştür.

Grafik 8. Ses sağlığı ile ilgili üzerinde titizlikle dikkat edilmesi gereken davranış ve düşünceleriniz nelerdir?

2.9. Uygulaya geldiğiniz pratik tecrübe şekilleri hakkında bilgi verir misiniz?

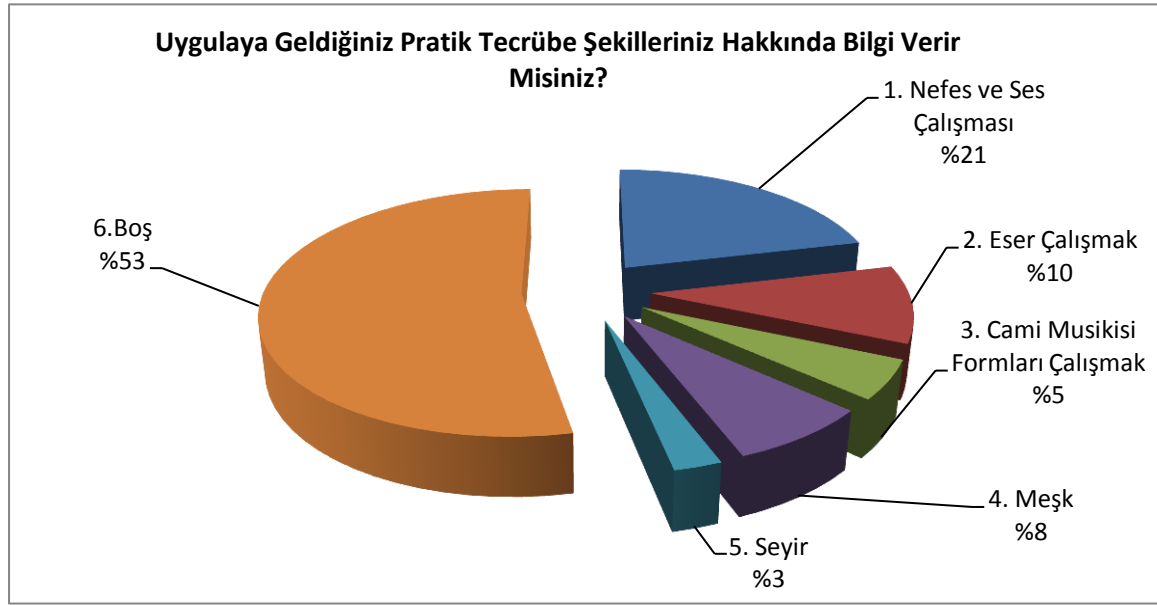
Tablo 9: Uygulaya geldiğiniz pratik tecrübe şekilleri hakkında bilgi verir misiniz?

Seçenekler	Nefes ve Ses Çalışması	Eser Çalışmak	Cami Musikisi Formları Çalışmak	Meşk	Seyir	Boş
Frekans	8	4	2	3	1	21
%	21,51	10,25	5,12	7,69	2,56	53,84

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen uygulaya geldiğiniz pratik tecrübe şekilleri hakkında bilgi verir misiniz sorusuna verilen cevapların yüzdelik oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre nefes ve ses çalışması

seçeneğini belirten katılımcı oranı %21,51, eser çalışmak seçeneğini belirten katılımcı oranı %10,25, camii musikisi formlarını çalışmak seçeneğini belirten katılımcı oranı %5,12, meşk seçeneğini belirten katılımcı oranı %7,69, seyir seçeneğini belirten katılımcı oranı %2,56, olarak tespit edilmiş olup, ankete katılan katılımcıların %53,84'ü herhangi bir seçenek belirtmemiştir.

Buna göre Dini musiki alanında çalışma yapan katılımcıların %53,84 oranında bir çoğunluğu herhangi bir şartın olmadığı seçenekte yoğunlaştığı, seyir seçeneğini belirten katılımcıların ise en düşük yüzdelik oranla ankette yer aldıkları görülmüştür.

Grafik 9. Uygulaya geldiğiniz pratik tecrübe şekilleri hakkında bilgi verir misiniz?

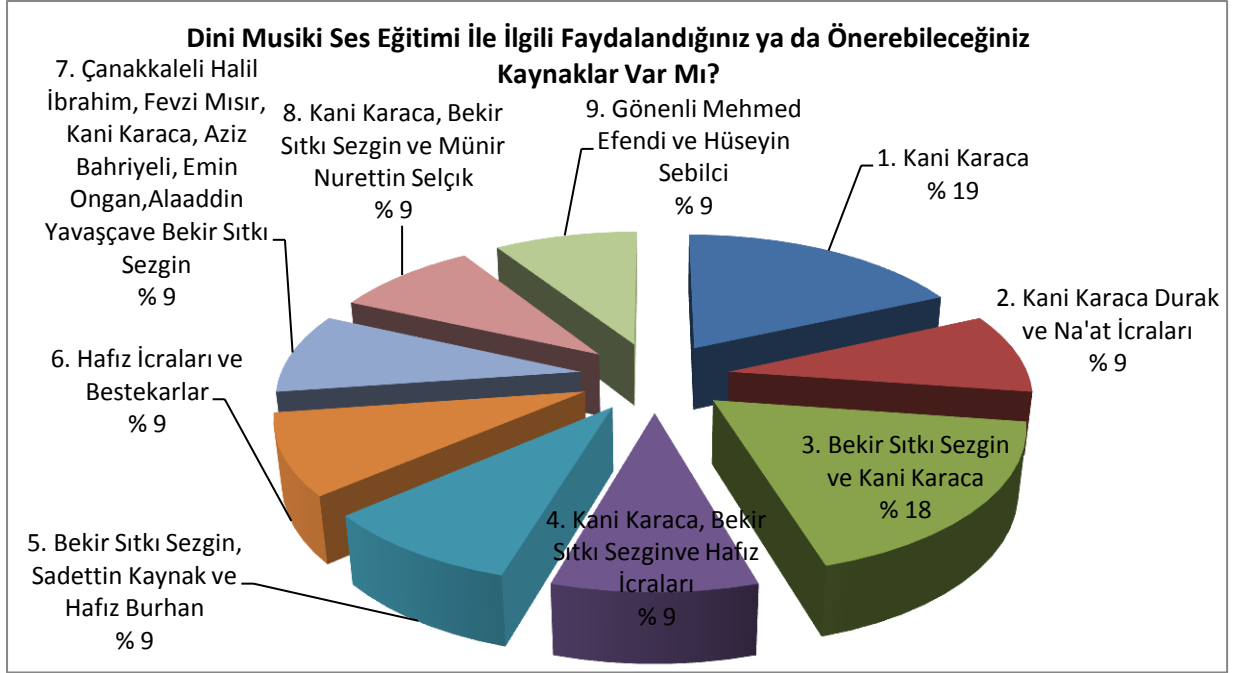
2.10. Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerebileceğiniz kaynaklar var mı?

Tablo 10.1: Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerebileceğiniz kaynaklar var mı?

Seçenekler	Kani Karaca	Kani Karaca, Durak ve Na'at İcraları	Bekir Sıtkı Sezgin ve Kani Karaca	Kani Karaca, Bekir Sıtkı Sezgin ve Hafız İcraları	Bekir Sıtkı Sezgin, Sadettin Kaynak ve Hafız Burhan	Hafız İcraları ve Bestekarlar	Çanakaleli Halil İbrahim, Fevzi Mısır, Kani Karaca, Aziz Bahriyeli, Emin Ongan, Alaaddin Yavaşca ve Bekir Sıtkı Sezgin	Kani Karaca, Bekir Sıtkı Sezgin ve Münir Nurettin Selçuk	Gönenli Mehmed Efendi ve Hüseyin Sebilci
Frekans	2	1	2	1	1	1	1	1	1
%	5,12	2,56	5,12	2,56	2,56	2,56	2,56	2,56	2,56

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerebileceğiniz kaynaklar var mı sorusuna verilen cevapların yüzdelik oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre Kani Karaca diyen katılımcı oranı %5,26, Kani Karaca-durak-naat icraları diyen katılımcı oranı %2,56, Bekir Sıtkı Sezgin- Kani Karaca diyen katılımcı oranı %5,26, Kani Karaca-Bekir Sıtkı Sezgin-Hafız

icraları diyen katılımcı oranı %2,56, Bekir Sıtkı Sezgin-Sadettin Kaynak-Hafız Burhan diyen katılımcı oranı %2,63, Hafız icraları ve bestekarları diyen katılımcı oranı %2,63, Çanakkaleli Halil İbrahim-Fevzi Mısır-Kani Karaca-Aziz Bahriyeli-Emin Ongan-Alaaddin Yavaşça-Bekir Sıtkı Sezgin diyen katılımcı oranı %2,63, Kani Karaca-Bekir Sıtkı Sezgin-Münir Nurettin Selçuk diyen katılımcı oranı %2,63, Gönenli Mehmed Efendi-Hüseyin Sebilci diyen katılımcı oranı %2,63 olarak tespit edilmiştir.

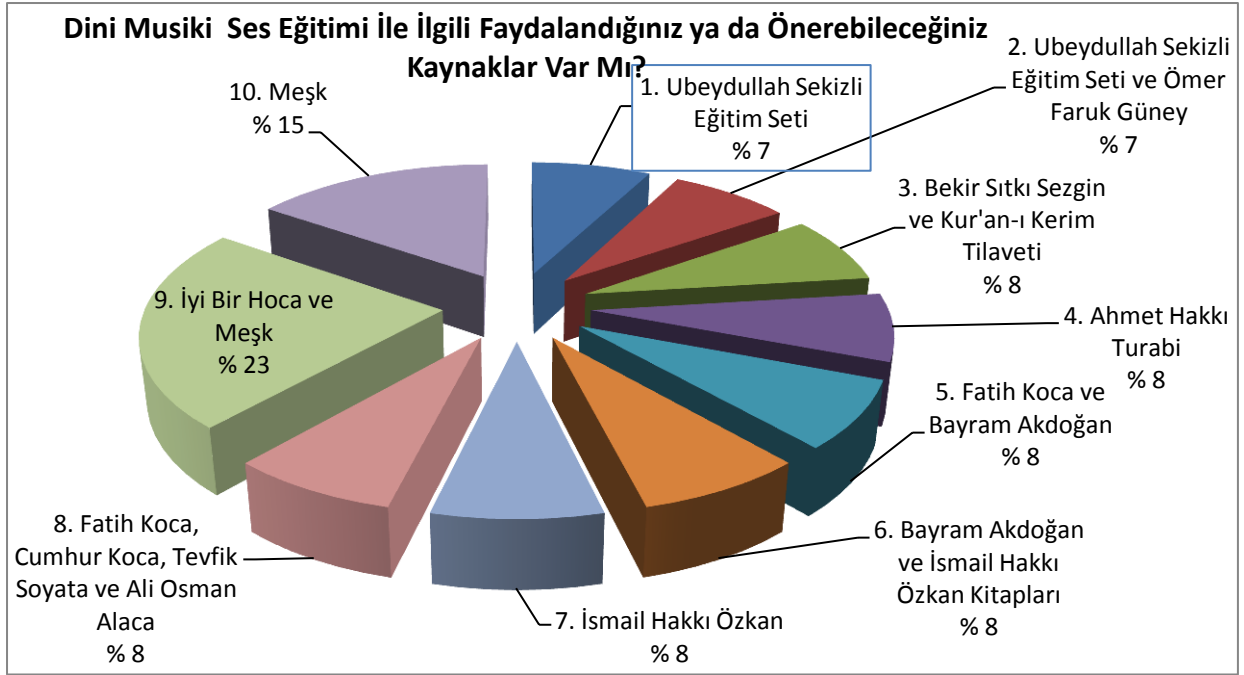

Grafik 10.1. Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerdiğiniz kaynaklar var mı?

Tablo 10.2: Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerdiğiniz kaynaklar var mı?

Seçenekler	Ubeydullah Sekizli Eğitim Seti	Ubeydullah Sekizli Eğitim Seti ve Ömer Faruk Güney	Bekir Sıtkı Sezgin ve Kur'an-ı Kerim Tilaveti	Ahmet Hakkı Turabi	Fatih Koca ve Bayram Akdoğan	Bayram Akdoğan ve İsmail Hakkı Özkan Kitapları	İsmail Hakkı Özkan	Fatih Koca, Cumhuriyet Koca, Tevfik Soyata ve Ali Osman Alaca	İyi bir Hoca ve Meşk	Meşk
Frekans	1	1	1	1	1	1	1	1	3	2
%	2,56	2,56	2,56	2,56	2,56	2,56	2,56	2,56	7,69	5,12

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerdiğiniz kaynaklar var mı sorusuna verilen cevapların yüzdeleri oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre Ubeydullah Sekizli Eğitim seti diyen katılımcı oranı %2,56, Ubeydullah Sekizli eğitim seti-Ömer Faruk Güney diyen katılımcı oranı %2,56, Bekir Sıtkı Sezgin ve Kur'an-ı Kerim tilaveti diyen katılımcı oranı %2,56, Ahmet Hakkı Turabi diyen katılımcı oranı %2,56, Fatih Koca-Bayram Akdoğan diyen katılımcı oranı %2,56, Bayram Akdoğan-İsmail Hakkı Özkan Kitapları diyen katılımcı oranı %2,56, İsmail Hakkı Özkan diyen katılımcı oranı %2,56, Fatih Koca-Cumhuriyet Koca-Tevfik Soyata-Ali Osman Alaca diyen katılımcı oranı %2,56, iyi bir hoca ile meşk usulü çalışmak diyen katılımcı oranı %7,69, meşk diyen katılımcı oranı %5,12 olarak tespit edilmiştir.

Grafik 10.2. Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerdiğiniz kaynaklar var mı?

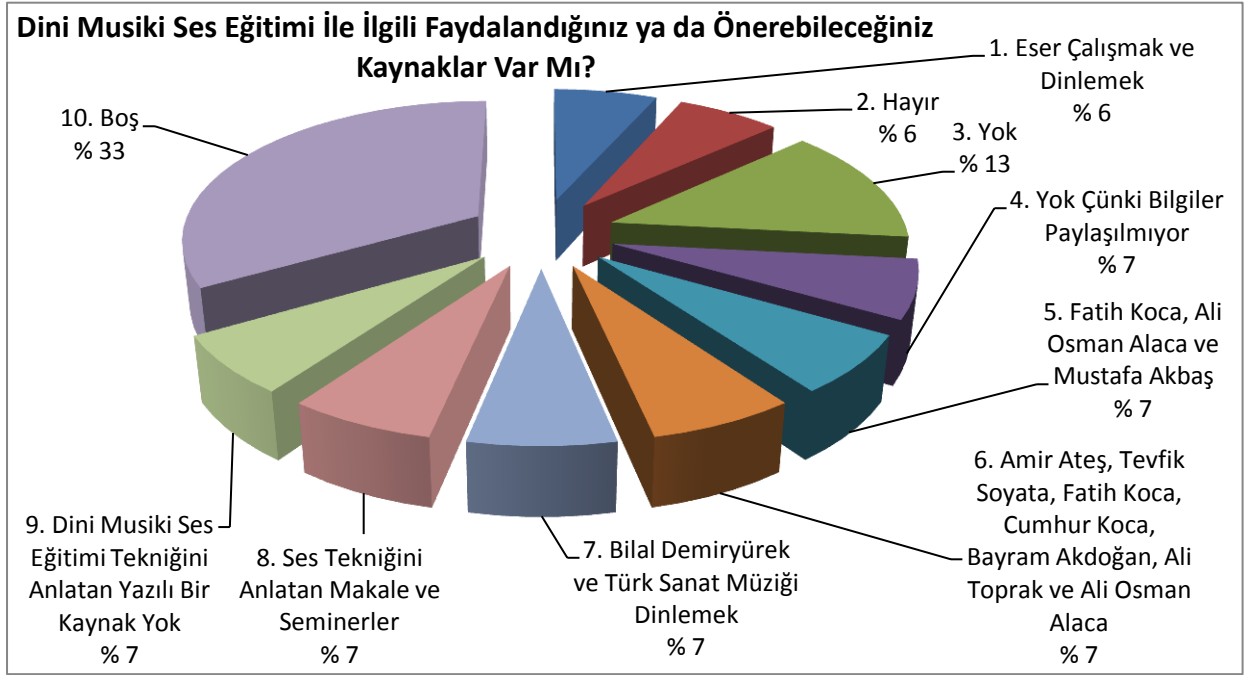
Tablo 10.3: Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerdiğiniz kaynaklar var mı?

Seçenekler	Eser Çalışmak ve Dinlemek	Hayır	Yok	Yok Çünkü Bilgiler Paylaşılmıyor	Fatih Koca, Ali Osman Alaca ve Mustafa Akbaş	Amir Ateş, Tevfik Soyata, Fatih Koca, Cumhuriyet Koca, Bayram Akdoğan, Ali Toprak ve Ali Osman Alaca	Bilal Demiryürek ve Türk Sanat Müziği Dinlemek	Ses Tekniğini Anlatan Makale ve Seminerler	Dini Musiki Ses Eğitimi Tekniğini Anlatan Yazılı Bir Kaynak Yok	Boş
Frekans	1	1	2	1	1	1	1	1	1	5
%	2,56	2,56	5,12	2,56	2,56	2,56	2,56	2,56	2,56	12,82

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ve önerdiğiniz kaynaklar var mı sorusuna verilen cevapların yüzdelik oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre eser çalışmak ve dinlemek diyen katılımcı oranı %2,56, hayır diyen katılımcı oranı %2,56, yok diyen katılımcı oranı %5,12, yok çünkü bilgiler paylaşılmıyor diyen katılımcı oranı %2,56, Fatih Koca-Ali Osman Alaca-Mustafa Akbaş diyen katılımcı oranı %2,56, Amir Ateş-Tevfik Soyata-Fatih Koca-Cumhuriyet Koca-Bayram Akdoğan-Ali Toprak-Ali Osman Alaca diyen katılımcı oranı %2,56, Bilal Demiryürek ve Türk Sanat Müziği dinlemek diyen katılımcı oranı %2,56, Ses tekniğini anlatan makale ve seminerler diyen katılımcı oranı %2,56, Dini musiki ses eğitimi tekniğini anlatan yazılı bir kaynak yok diyen katılımcı oranı %2,56, olarak tespit edilmiş olup, ankete katılan katılımcıların %12,82'si herhangi bir kaynak belirtmemiştir.

Buna göre verilerin paylaşıldığı şekillerde dini musiki alanında çalışma yapan katılımcıların ses eğitimi ile ilgili faydalandıkları ya da önerebilecekleri kaynak oranının %12,82 ile herhangi bir kaynak ve öneri sunmayan katılımcılarda yoğunlaştığı, ardından fem-i muhsin diye tabir edilen yani iyi bir hoca ile meşk edilmeli diyen %7,69'luk orana sahip olan

katılımcılar. Kani Karaca, Bekir Sıtkı Sezgin, meşk ve yok seçeneğini belirten katılımcılar ise %5,12 yüzdelik oranla ankette yer aldıkları görülmüştür.

Grafik 10.3. Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerdiğiniz kaynaklar var mı?

2.11. Dini musikide ses eğitimi aşağıdaki metodlardan hangisine göre yapılmalıdır?

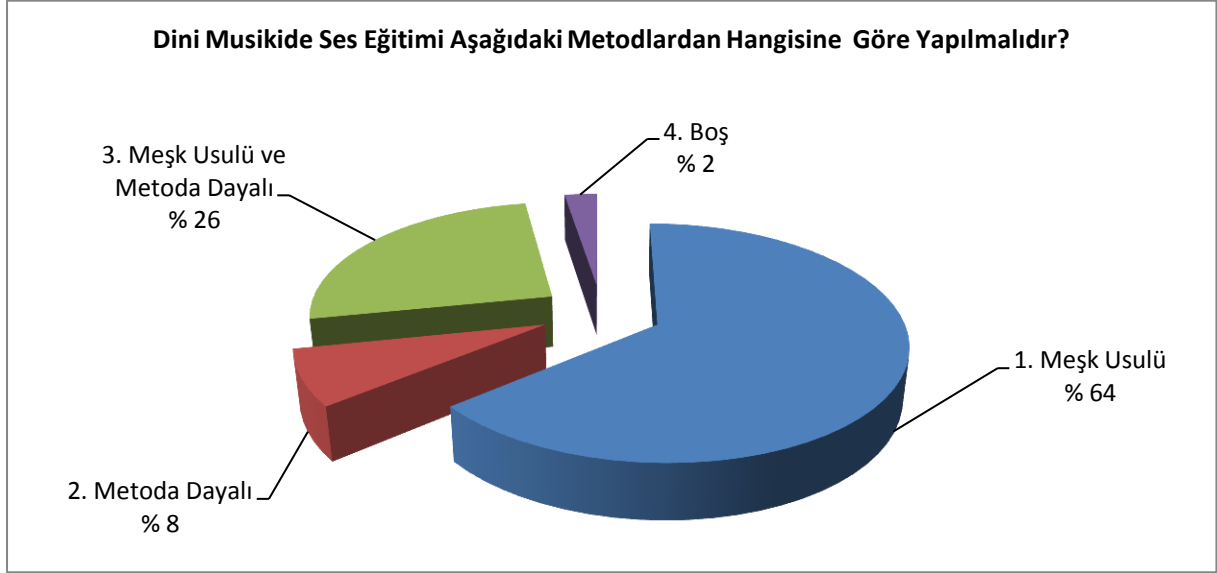
- Meşk usulü
- Metoda dayalı

Tablo 11: Dini musikide ses eğitimi aşağıdaki metodlardan hangisine göre yapılmalıdır?

Seçenekler	Meşk Usulü	Metoda Dayalı	Meşk Usulü ve Metoda Dayalı	Boş
Frekans	25	3	10	1
%	64,1	7,69	25,64	2,56

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen dini musikide ses eğitimi aşağıdaki metodlardan hangisine göre yapılmalıdır sorusuna verilen cevapların yüzdelik oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre meşk usulü seçeneğini belirten katılımcı oranı %64,1, metoda dayalı seçeneğini belirten katılımcı oranı %7,69, meşk usulü ve metoda dayalı seçeneğini belirten katılımcı oranı %25,64, olarak tespit edilmiş olup, ankete katılan katılımcıların %2,56'sı herhangi bir seçeneği belirtmemiştir.

Buna göre Dini musiki alanında çalışma yapan katılımcıların meşk usulü seçeneğinde yoğunlaştığı, herhangi bir seçeneği belirtmeyen katılımcıların ise en düşük yüzdelik oranla ankette yer aldıkları görülmüştür.

Grafik 11. Dini musikide ses eğitimi aşağıdaki metotlardan hangisine göre yapılmalıdır?

2.12. Ses eğitimiyle alakalı konuya katkı sağlayabilecek ilave paylaşabileceğiniz bilgiler var mıdır?

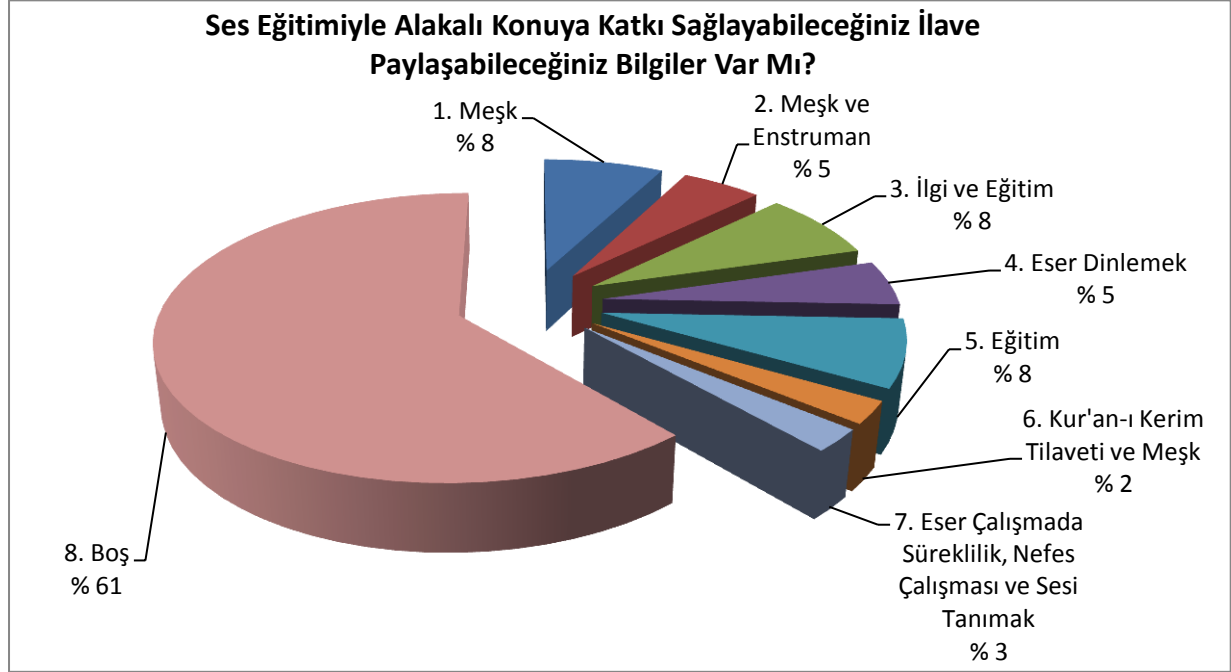
Tablo 12: Ses eğitimiyle alakalı konuya katkı sağlayabilecek ilave paylaşabileceğiniz bilgiler var mıdır?

Seçenekler	Meşk	Meşk ve Enstrüman	İlgi ve Eğitim	Eser Dinlemek	Eğitim	Kur'an-ı Kerim Tilaveti ve Meşk	Eser Çalışmada Süreklilik, Nefes Çalışması ve Sesi Tanımak	Boş
Frekans	3	2	3	2	3	1	1	24
%	7,69	5,12	7,69	5,12	7,69	2,56	2,56	61,53

Dini musiki ile ilgilenen katılımcılara yöneltilen ses eğitimiyle alakalı konuya katkı sağlayabilecek ilave paylaşabileceğiniz bilgiler var mı sorusuna verilen cevapların yüzdelik oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre meşk seçeneğini belirten katılımcı oranı %7,69, meşk-enstrüman diyen katılımcı oranı %5,12, ilgi-eğitim seçeneğini belirten katılımcı oranı %7,69, eser dinlemek seçeneğini belirten katılımcı oranı %5,12, eğitim seçeneğini belirten katılımcı oranı %7,69, Kur'an-ı Kerim okumak ve meşk seçeneğini belirten katılımcı oranı %2,56, eser çalışmada süreklilik ve nefes çalışması

seçeneğini belirten katılımcı oranı ise %2,56 olarak tespit edilmiş olup, ankete katılan katılımcıların %61,53'ü herhangi bir bilgi paylaşımında bulunmamıştır.

Buna göre Dini musiki alanında çalışma yapan katılımcıların %61,53 oranında çoğunluğu herhangi bir bilgi paylaşımında bulunmadığı görülmüştür. Yoğunlaştığı, Kur'an-ı Kerim okumak-meşk ve eser çalışmada süreklilik-nefes çalışması seçeneklerini belirten katılımcıların ise en düşük yüzdelerle ankette yer aldıkları görülmüştür.

Grafik 12. Ses eğitimiyle alakalı konuya katkı sağlayabilecek ilave paylaşabileceğiniz bilgiler var mıdır?

3. SONUÇ

Aşağıda yapmış olduğumuz araştırmanın hipotez ve bulgularından elde edilen sonuçlar bulunmaktadır. Elde edilen sonuçların doğruluğu ve yanlışlığı hakkında ulaşılan netice maddeler halinde belirtilmiştir.

1. Dini musiki ile ilgilenen kişiler müzik eğitimi almıştır.

Alt hipotez 1'e göre sonuçlar incelendiğinde katılımcıların % 46,15'lik bir oranla İlahiyat fakültesi mezunu olduğu görülmüştür. Konservatuvar mezunları ise % 23,07'lik oranla ikinci sırayı almaktadır. Buna göre alt hipotez 1'in kısmen **DOĞRU** olduğu anlaşılmıştır.

2. Dini musiki ile ilgilenen kişiler din görevlisi olarak çalışan meslek gruplarından oluşmaktadır.

Alt hipotez 2'ye göre sonuçlar incelendiğinde dini musiki ile ilgilenen meslek grupları içerisinde din görevlileri % 56,38'lik bir orana sahiptir. Buna göre alt hipotez 2'nin **DOĞRU** olduğu anlaşılmıştır.

3. Ses eğitimi alan kişilerin büyük çoğunluğunu bu eğitimi almaya yönlendiren en önemli faktör özel ilgileridir.

Alt hipotez 3'e göre sonuçlar incelendiğinde ses eğitimi alan kişilerin büyük çoğunluğunu bu eğitimi almaya yönlendiren en önemli faktörün % 53,84'lük bir orana sahip olan özel ilgiden kaynaklı başlamış oldukları ders veya kurslar olmuştur. Buna göre alt hipotez 3'ün **DOĞRU** olduğu anlaşılmıştır.

4. Dini musiki ses eğitiminde her zaman genel kabul görmüş metodlar uygulanır.
Alt hipotez 4'e göre sonuçlar incelendiğinde Dini musiki ses eğitiminde her zaman genel kabul görmüş metodların uygulanmadığı % 30,76'lık bir oranla belirtilmiştir. Buna göre hipotez 4'ün **YANLIŞ** olduğu anlaşılmıştır.
5. Ses eğitimi çalgı eşliğinde yapılmaktadır.
Alt hipotez 5'e göre sonuçlar incelendiğinde katılımcıların % 51,25'i çalgı eşliği ile çalışma yaptıklarını belirtmişlerdir. Buna göre alt hipotez 5'in **DOĞRU** olduğu anlaşılmıştır.
6. İcracının eser icrasına geçmeden önce yapması gereken egzersiz çalışmaları vardır.
Alt hipotez 6'ya göre sonuçlar incelendiğinde katılımcılar % 82,02 'lik oranla eser icrasına geçmeden önce bir takım egzersiz çalışmaları yaptıklarını belirtmişlerdir. Herhangi bir egzersiz çalışması yapmayan katılımcı sayısı ise % 7,69'luk bir orana sahiptir. Buna göre alt hipotez 6'nın **DOĞRU** olduğu anlaşılmıştır.
7. İstek ses eğitimi almaya yönlendiren önemli bir etkidir.
Alt hipotez 7'ye göre sonuçlar incelendiğinde en çok belirtilen % 20,51'lik oranla istek olmuştur. Buna göre hipotez 7'nin **DOĞRU** olduğu anlaşılmıştır.
8. Ses eğitimi için sadece müzik kulağı yeterlidir.
Alt hipotez 8'e göre sonuçlar incelendiğinde ses eğitimi için sadece müzik kulağı yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Müzik kulağı seçeneği %5,12'lik bir oranla seçenekler içinde dördüncü sırada yer almaktadır. Buna göre hipotez 8'in **YANLIŞ** olduğu anlaşılmıştır.
9. Diyafram kullanımı ses eğitimi için belirleyici bir özellik değildir.
Alt hipotez 9'a göre sonuçlar incelendiğinde % 12,82'lik bir oranla ses eğitiminde diyafram kullanımı belirleyici bir özellik olarak görülmektedir. Buna göre hipotez 9'un **YANLIŞ** olduğu anlaşılmıştır.
10. Ses sağlığı için doğru beslenmek çok önemlidir.
Alt hipotez 10'a göre sonuçlar incelendiğinde katılımcılar % 25,64'lük bir oranla ses sağlığında beslenmenin önemli bir yeri olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre hipotez 10'un **DOĞRU** olduğu anlaşılmıştır.

11. Ses sağlığında dzenli uyku ve sağlıklı bir vucuda sahip olmak efit derecede kabul gormektedir.

Alt hipotez 11'e gore sonucllar incelendiğinde ses sağlığında dzenli uyku ve sağlıklı bir vucuda sahip olmak % 15,38 'lik bir oranla efit derecede oneme sahiptir. Buna gore alt hipotez 11'in **DOĞRU** olduğu anlaşılmıştır.

12. Dini musiki alanında çalışma yapacak olan kişiler, uzman kişilerle ve meşk ederek çalışmalıdır.

Alt hipotez 12'ye gore sonucllar incelendiğinde % 7,69'luk bir oran ile dini musiki alanında uzman kişilerle meşk etmenin ve dinlemenin onemi vurgulanmıştır. Buna gore alt hipotez 12'nin **DOĞRU** olduğu anlaşılmıştır.

Yapılan araştırmada elde edilen bulguların hipotezler ile karşılaştırması sonucunda çeşitli tespitler ortaya çıkmıştır. Dini musiki ile ilgilenenlerin genel eğitim dzeneyleri uzerine konuşursak ilköğretim, imam-hatip lisesi, lisans mezunları ve lisansüstü, doktorasını tamamlayan katılımcılardan oluşmaktadır. Lisans eğitimlerinde ise ağırlıklı olarak İlahiyat Fakóltesi ve Devlet Konservatuvarı mezunu oldukları ortaya çıkmıştır. Dini musiki icra eden katılımcıların yapmakta oldukları meslekler almış oldukları eğitim ile doğru orantılıdır. İmam-hatip lisesi ve İlahiyat Fakóltesi mezunu olan katılımcılar Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde imam-hatip, müezzin kayyum, Kur'an Kursu oğreticisi olarak gorem yapmaktadırlar. Bir diğer meslek grubu da konservatuvar mezunu olan katılımcı grubudur. Bu katılımcı grubu ise Kólter Bakanlığı bünyesinde ses sanatçısı olarak gorem yapmaktadırlar. Çok az oranda ise oğretmen ve oğretim goremli de dini musiki ile ilgilenmektedir. Dini musikiye yoneli mi sağlayan en onemli etkenin ozel ilgi olduğu belirtilmiştir. Ozel ilgilerinden kaynaklanan dersler almış kurslara katılmışlardır. Bu ilgilerinin ortaya çıkmasında ailenin de teşvik edici rolünün uzerinde durmuşlardır. Alınan bu ozel derslerin ve devam edilen kursların katılımcıların konservatuvar eğitimlerine zemin oluşturduğu gorumuştur. Muzik eğitimi verilen eğitim kurumlarında uygulana gelen ses eğitimi tekniklerinin ve metotlarının dini musiki icra eden katılımcılar tarafından kabul gormediği ve tercih edilmediği gorumuştur. Sebep olarak da uygulana gelen ses eğitimi metotlarının dini musiki icralarına uygun olmadığı duşunılmaktadır. Fakat dini musiki icrasına uygun olmadığını duşundukleri bu ses tekniğine alternatif bir tekniğin olmaması sebebiyle çok duşuk oranda da olsa bazı katılımcılar uygulamaktadır. Buyuk bir çoğunluk ise cami musikisi formlarını çalışmayı ve Kur'an-ı Kerim okumayı tercih etmiştir. Seslerini yapacakları icralara bu şekilde hazırladıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmaların kafa sesi ve gırtlak sesini rahat kullanmalarına yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir. Yapmış oldukları uygulamalarda buyuk bir çoğunluğun her hangi bir sazdan yardım almadığı ortaya çıkmıştır. Ozellikle din goremli her hangi bir sazdan yardım almayan çoğunluğu oluşurmaktadır. Saz yardımı ile çalıştığını ifade eden çoğunluk ise ses sanatçısı olarak gorem yapan katılımcılardır. Saz desteği aldığını belirten katılımcılar ise çok çeşitli sazlar ve enstruman ile çalışmaktadır. Bunlar başta piyano olmak uzeri tanbur, ney, ud, kanun, ello gibi sazlardan oluşmaktadır. Yine buyuk bir çoğunluk

eser icralarına geçmeden bir takım egzersiz ve çalışmalar yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu çalışmalarda en önde gelen çalışma nefes çalışması olmuştur. Daha sonra büyük bir çoğunluk icra edecekleri eserin ya da eserlerin makamına göre seyir yapmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Ağız, boyun, çene egzersizi ve gam çalışması yapmakta önemli bir yer tutmuştur. İlave olarak solfej çalışmasını tercih eden katılımcılarda olmuştur. Hiçbir egzersiz yapmadığını belirten katılımcı oranı da bir hayli yüksektir.

Dini musiki de ses eğitimi almaya sebep olan en önemli etkenin istek olduğu belirtilmiştir. İstek olmadığı takdirde başarılı olunmayacağı üzerinde durulmuştur. Bunun yanı sıra iyi bir hoca ile çalışmanın yani Fem-i Muhsin diye tabir edilen doğru ve güzel okuyan usta bir hoca ile çalışmanın çok önemli olduğu üzerinde önemle durulmuştur. Ses eğitimi için sadece müzik kulağı yeterli demek doğru değildir. Bir bütün içinde önemlidir fakat tek başına ses eğitimi yeterliliğine sahip değildir. İstekli olmak, ses sağlığına özen göstermek, doğru ve güzel bir okuyuşa sahip bir hocayla meşk etmek gibi etkenlerle birleştiği zaman var olan bir müzik kulağı bir anlam ifade eder önem arz eder. Bu bütüne dahil olan bir diğer etken ise diyafram kullanımınıdır. Diyafram ses sağlığında ve icrada belirleyicidir. Doğru nefesi almak hem ses organını rahatlatır hem icraya destek olur kolaylık sağlar. Araştırmada ses sağlığına değinecek olursak ses sağlığında en önemli etken beslenme olmuştur. Aynı zamanda ses sağlığında uyku, beden sağlığı, zararlı alışkanlıklar da önemli yer tutar. Zararlı alışkanlıklar ise sigara, alkol, bağımlılık yapan maddeler, asitli yiyecek içecekler gibi özetlenebilir. Aynı zamanda toz, yüksek sesle konuşmak, düzensiz yaşam, stres gibi faktörlerde ses sağlığını etkilemektedir. Ses sağlığında beslenme en önemli önemli yere sahipken düzenli uyku ve sağlıklı vücudun eşit oran da öneme sahip olduğu görülmüştür. Son olarak dini musiki ile ilgilenen kişilerin faydalandıkları kaynak ya da önerilerinde iyi bir hoca ile meşk etmenin ve dinlemenin dini musiki ses eğitiminde önemli bir yere sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmanın sonucunda ise dini musikide ses eğitiminde “formal ses eğitimi teknikleri” nin olmadığı anlaşılmıştır.

1.15.ÖNERİLER

Dini musiki ses eğitiminde bir tekniğin var olup olmadığını tespit etmek için anket çalışması yapılarak gerçekleştirilen bu araştırmanın devamı niteliğinde yeni araştırma ve çalışmalar yapılabilir. Yapılacak olan çalışmalarda şu önerilerde bulunulabilir:

- Müzik eğitimi içinde genel kabul görmüş kurumsal ses eğitimi tekniklerinin bulunmadığı konusunda bir tespitte bulunulabilir.
- Piyano eşliğinde sesler hicaz dizisi üzerinden bir egzersiz yapılabilir
- Ses sağlığı için zararlı alışkanlıklar seçeneği daha kapsamlı işlenebilir.

- Mevcut ses eğitim tekniğinde kullanılan çeşniler Türk müziğine uygun hale getirilebilir.
- Ses eğitiminde nota zorunluluğu olmadan meşk usulü ile ses eğitimi gerçekleştirilebilir.
- Örneğin Hafız Sami veya Münir Nurettin Selçuk gibi icracılar dinlenip atlamalı egzersizler yazılabilir. Bu çalışma tez çalışmasından ziyade proje çalışması olarak hayata geçirilebilir.

KAYNAKÇA

Güngör, Ö, “Bilimsel Araştırma Süreçleri Yöntem, Teknik ve Etiğe Giriş” Ankara: Grafiker Yayınları, 2018

EKLER

EK-1.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİN MUSİKİSİ ANA BİLİM DALI

DİNİ MUSİKİDE SES EĞİTİMİ KONULU YÜKSEK LİSANS TEZİ ARAŞTIRMA SORULARI

ARAŞTIRMAYI YAPAN : Ayşe AY (GSM NO: 544 922 38 48)

1.Eğitim seviyeniz, bitirmiş olduğunuz en son okul, halen yapmakta olduğunuz mesleğiniz?

2.Ses eğitimi çerçevesinde eğitim geçmişiniz aşağıdaki seçeneklerden hangisine dayanmaktadır?

- d) Aileden (Açıklayınız)
- e) Konservatuvar eğitimi almak (Açıklayınız)
- f) Özel ilgiden kaynaklı dersler almak, devam edilen kurslar (Açıklayınız)

3.Eğitilen sesin amaçlanan eğitim doğrultusunda doğru işlenebilmesi için eğiten sesin hangi kriterlere sahip olması, eğitim aşamasında hangi kriterleri göz önünde bulundurması gerekir? (Açıklayınız)

4.Eğitilen sesin farklılığına göre eğitim metodları farklılık gösterir mi? (Açıklayınız)

5.Ses açma çalışmasında herhangi bir sazdan yardım alıyor musunuz?

6. Eser icrasına geçmeden rutin yapmış olduğunuz egzersiz çalışmalarınız nelerdir?

7.Ses eğitimi için olmazsa olmaz şartlar sizce nelerdir?

8.Ses sağlığı ile ilgili üzerinde titizlikle dikkat edilmesi gereken davranış ve düşünceleriniz nelerdir?

9. Uygulaya geldiğiniz pratik tecrübe Şekilleri hakkında bilgi verir misiniz?

10.Dini musiki ses eğitimi ile ilgili faydalandığınız ya da önerebileceğiniz kaynaklar var mı?

11. Dini musikide ses eğitimi aşağıdaki metodlardan hangisine göre yapılmalıdır?

- c) Meşk usulü
- d) Metoda dayalı

12. Ses eğitimiyle alakalı konuya katkı sağlayabilecek ilave paylaşabileceğiniz bilgiler var mıdır?

Katılımcının Adı Soyadı

Not: Araştırmaya vermiş olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür ederim.

İletişim bilgilerinizi eklemenizi rica ederim.

EK-2.

Araştırmamıza zemin oluşturduğu düşünülen kaynaklarla ilgili detaylı bilgiler detaylı bilgi ve değerlendirme aşağıda sunulmuştur.

AYŞE AY - YÜKSEK LİSANS TEZİ LİTERATÜR TARAMASI								
SIRA	ESER TÜRÜ	ESER ADI	YAZAR	YÖNTEM	KAPSAM	YAYIN YERİ	YAYIN YILI	ANA TEMA
1	KİTAP	Ses Eğitimi	Doç.Dr. Mustafa YURDAKUL	Yazar betimsel yöntem kullanmış,	Güzel ses çıkarma mekanizmasını tanımak	Lir Yayınları ANKARA	2000	Şarkı Söylenme Yöntemleri ve Ses Sağlığı
2	KİTAP	Ses Eğitimi ve Şarkı Sanatı	Ölcay KOLÇAK	Yazar betimsel yöntem kullanmış,	Ses yapısı, ses çeşitleri, nefes,dil-konuşma etkisi ve çeşitli ses egzersizler	Esin Yayınevi 1. Baskı İSTANBUL	1998	Sesin Yapısı
3	KİTAP	Şan için Temel Bilgiler ve Ses Egzersizleri	Asena Gözen BALTACIOĞLU	Yazar betimsel yöntem kullanmış,	Bireysel ses eğitimi temel bilgileri ve ses egzersizleri	Müzik Eğitimi Yayınları 1.Baskı ANKARA	2013	Sesin Özellikleri Ses Egzersizleri
4	KİTAP	Ses Eğitimi Temel Kavramlar İlkelere Yöntemler	Ayşe Meral TÖREYİN	Yazar betimsel yöntem kullanmış,	Sesin oluşumu, eğitimi ve ses-dil ilişkisi	ANKARA	2015	Ses Bilimi ve Ses Sistemi
5	KİTAP	Sesiniz Eğitimi ve Korunması	Gül SABAR	Yazar betimsel yöntem kullanmış,	Sesin yapısı, doğru nefes alma, diksiyon, rezonans, fonasyon, ses	Pan Yayıncılık 3. Baskı İSTANBUL	2013	Ses Yapısı, Eğitimi, Korunması
6	Y.LİSANS TEZİ	Soprano sesinin özellikleri ve eğitimi	Melek YALÇIN	Yazar betimsel yöntem kullanmış,	Soprano sesi çeşitleri,özellikleri, sağlığı, egzersizleri	İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İSTANBUL	2006	Soprano sesi eğitimi
7	Y.LİSANS TEZİ	Şan Terapisinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi	Özlem MUTLU	Yazar betimsel yöntem kullanmış,	Ses hastalıklarının tedavisinde şan tekniğinin etkinliği	Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi İSTANBUL	2014	Ses sağlığı ve kaliteli ses kullanımında şan terapisi
8	Y.LİSANS TEZİ	Bireysel Ses Eğitiminde Pişanoy Eşliğinin Önemi	İrmak ÖZEL	Yazar betimsel yöntem kullanmış, ayrıca araştırmada nitel ve	Ses eğitiminde pişanoy eşliğinin işlevselliğinin artırılması	Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik	2012	Ses eğitiminde pişanoy eşliğinin önemi
9	Y.LİSANS TEZİ	Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Uygulanan Ses Eğitimi Yöntemlerinin	Özge Altıntaş ÖZCAN	Yazar betimsel yöntem kullanmış,	Bireysel ses eğitimi dersindeki farklı teknik uygulamaları ve	Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik	2010	Uygulanan bireysel ses eğitimi tekniklerinin geleneksel müziğe uygunluğu
10	Y.LİSANS TEZİ	Bireysel Ses Eğitiminden Toplu Ses Eğitimine Geçiş Sürecindeki Yaklaşımlar	Ersoy SAKLICA	Yazar betimsel yöntem kullanmış, ayrıca araştırmada nitel ve	Bireysel ses eğitiminin tekniklerinin toplu ses eğitimine zemin	Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik	2010	Bireysel ses eğitiminin daha işlevsel hale gelmesi
11	Y.LİSANS TEZİ	Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında Öğrenim Gören Güzel Sanatlar Ve Spor	Derya Aydın ERDEM	Yazar betimsel yöntem ve durum tespitine yönelik kontrolsüz son	Eğitilmiş olan ve olmayan seslerin çeşitli eserler üzerinden	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Güzel	2010	Farklı lise türleri üzerinden doğru eser okuyabilme karşılaştırması
12	Y.LİSANS TEZİ	Bireysel Ses Eğitiminde Karşılaşılan Rezonans Problemleri ve Çözüm	Aykut YILMAZ	Yazar betimsel yöntem kullanmış,	Ses eğitiminde karşılaşılan rezonans sorunları ve çözümleri	Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İSTANBUL	2001	Ses eğitiminde rezonans
13	DOKTORA TEZİ	Ses Eğitiminde Gecikme ve Yarattığı Sorunlar	Doç. Yücel ELMAS	Yazar Tahsil, betimsel yöntem kullanılmış,	Ses ve kullanımı, eğitim süreci	Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İSTANBUL	1987	Şarkı Sesi Eğitimindeki Gecikme Sorunları
14	MAKALE							
15	ARAŞTIRMA MAKALESİ	Müzik Öğretmenliğinde Ses Eğitimi	Doç.Dr. Ayşe Meral TÖREYİN	Betimsel, Tarihsel yöntem kullanılmıştır,	Eğitimdeki Ses Eğitimi Alt Basamakları	GÜGEF-GSEB-MEABD Müzed Dergisi	2002	Ses Eğitimi
16	ARAŞTIRMA MAKALESİ	Bireysel Ses eğitimine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi	Tülay EKİCİ	Araştırmada likert tipi tutum ölçeği model alınmıştır,	Bireysel ses eğitimi dersinin ne derece geçerli ve güvenilirliğinin	GEFAD /GUGEF 32(3) :557-569	2012	Bireysel ses eğitiminde öğrenci başarısı üzerindeki tutumların ölçülmesi
17	ARAŞTIRMA MAKALESİ	Müzik eğitimi bölümlerinde ses eğitimi dersine ayrılan sürenin yeterliliği	Sema SEVİNÇ Gülşen ŞİMŞEK	Araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır,	Sesin anatomik yapısı, fonksiyonları ve ders süresi,	GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 24, sayı 3 s.207-216	2004	Ses eğitimi dersinin süre olarak yeterliliği
18	ARAŞTIRMA MAKALESİ	TSM hazırlık sınıfı ses eğitimi dersi için repertuar önerisi	Safiye YAĞCI	Araştırmada tarihsel ve betimsel yöntem kullanılmıştır,	TSM Ses eğitimi dersi hazırlık sınıfı için araştırmalar	Ayon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler	2015	Ses eğitimi, meşh geleneği
19	ARAŞTIRMA MAKALESİ	Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi	Deniz Yener KEKEÇ Aytekin ALBUZ	Araştırmada anket ve kaynak tarama yöntemi kullanılmış,		Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 28,Sayı 2 s.51-67	2008	Bireysel Ses Eğitiminde Türk Müziği Egzersizi Kullanımı
20	BİLDİRİ	Müzik Öğretmeni Adaylarına Düzgün, Doğru ve Etkili Konuşma Yönünden	Okt. Gonca BİROL	Betimsel yöntem kullanılmıştır,	Güzel Şarkı söylemede doğru ve düzgün konuşmanın etkisi	İnönü Ün. Eğt. Fak. GSEB MEABD-Malatya Bildiriler s.111-115	2003	ses, nefes ve diksiyon
21	DEĞERLENDİRME	Türkiyedeki Ses ve Şan Eğitiminin Köken Kaynaklı Algıda Yarattığı Kavram	Sibel POLAT	Betimsel yöntem kullanılmıştır,	Şan eğitimindeki kavram karmaşası	Dünya Ses Günü		Şan eğitimi, Ses eğitimi ve Opera
22	ARAŞTIRMA MAKALESİ	Müzik Öğretmeni Yetiştirme Kurumlarında Ses Eğitiminin Önemi ve Bireysel Ses	Ferda GÜRGAN ÖZTÜRK	Betimsel yöntem kullanılmıştır,	Bireysel Ses Eğitimi dersinin genel değerlendirilmesi ve	G.Ü Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 23, Sayı 1 s.79-85	2003	Müzik Eğitimi, Ses Eğitimi
23	DERGİ							
24	GAZETE	İnsan Sesini Enstrümanlaştırmak	Yakın ÇETİNKAYA	Tarihsel, Betimsel yöntem kullanılmıştır	Şan eğitiminin icradaki ayrımı	Yeni Şafak	2014	Ses Eğitimi ve icra
25	VIDEOLAR							
26	ALBÜMLER							

EK-3.

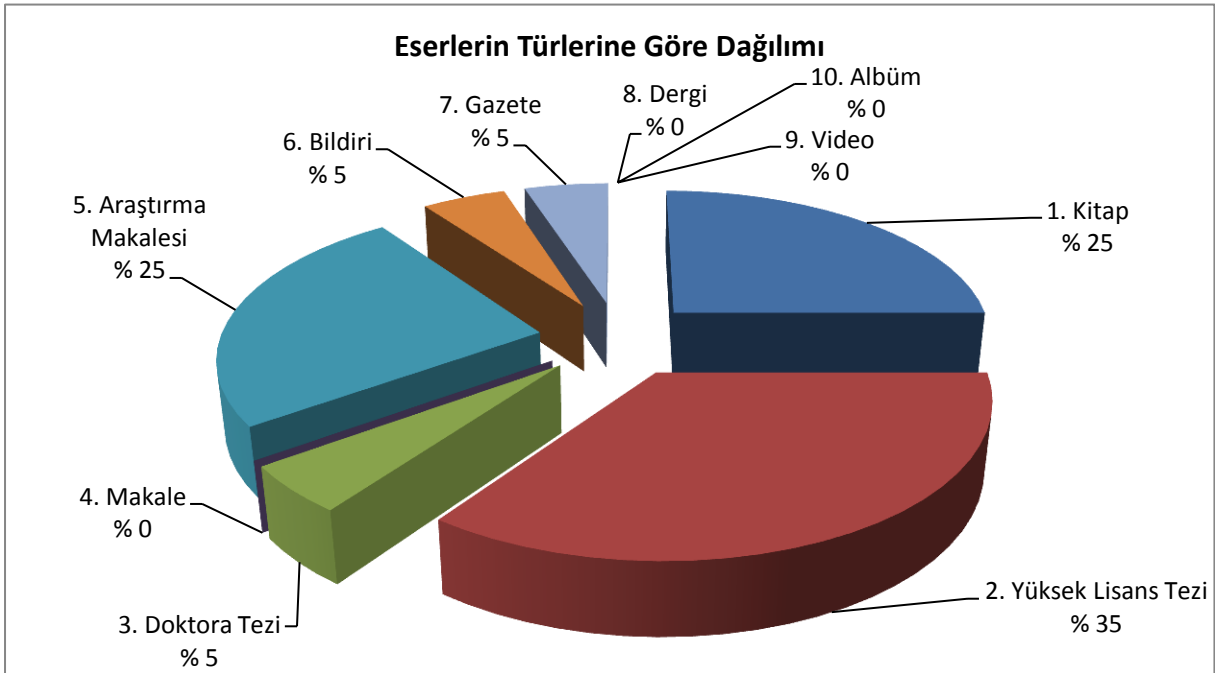
Araştırmamıza zemin oluşturduğu düşünülen kaynaklarla ilgili detaylı bilgiler detaylı bilgi ve değerlendirme aşağıda sunulmuştur.

Tablo 14. Eserlerin türlerine göre dağılımı

Seçenekler	Kitap	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Makale	Araştırma Makalesi	Bildiri	Gazete	Dergi	Video	Albüm
Frekans	5	7	1	0	5	1	1	0	0	0
%	19,2307	26,9230	3,8461	0	19,2307	3,8461	3,8461	0	0	0

Dini musiki ses eğitimi ile ilgili yapılan araştırma konusunda kaynak taramasını kapsamında 20 kaynak incelenmiştir. Kaynakların yüzdelik oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre incelenen yüksek lisans tezi oranı %26,9230, kaynak kitap oranı %19,2307, araştırma makalesi oranı %19,2307, doktora tezi oranı %3,8461, bildiri oranı %3,8461, gazete oranı %3,8461'dir. Makale, dergi, video ve albüm gibi kategorilerde kaynak oranının %0,00 olması yani hiçbir kaynak bulunamadığı görülmüştür.

Buna göre araştırma konusu ile ilgili kaynak taraması kapsamında yüksek lisans tezlerinde yüzdelik oranın en yüksek olduğu, doktora tezi, bildiri ve gazete ise en düşük yüzdelik oranla yer aldıkları görülmüştür.

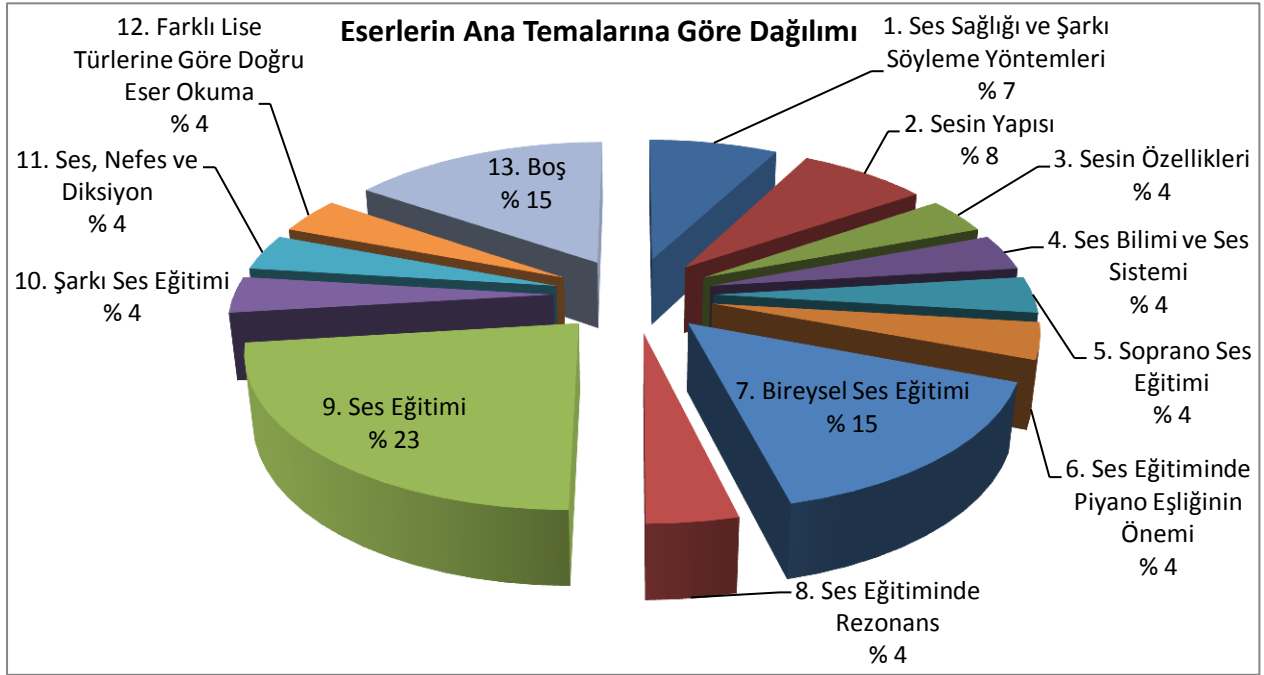
Grafik 13. Eserlerin Türleri

EK-4.**Tablo 15. Eserlerin Ana Temalarına Göre Dağılımı**

Sayı	Seçenekler	Frekans	%
1	Ses Sağlığı ve Şarkı Söyleme Yöntemleri	2	7,6923
2	Sesin Yapısı	2	7,6923
3	Sesin Özellikleri	1	3,8461
4	Ses Bilimi ve Ses Sistemi	1	3,8461
5	Soprano Ses Eğitimi	1	3,8461
6	Ses Eğitiminde Pişano Eşliğinin Önemi	1	3,8461
7	Bireysel Ses Eğitimi	4	15,3846
8	Ses Eğitiminde Rezonans	1	3,8461
9	Ses Eğitimi	6	23,0769
10	Şarkı Sesi Eğitimi	1	3,8461
11	Ses, Nefes ve Diksiyon	1	3,8461
12	Farklı Lise Türlerine Göre Doğru Eser Okuma	1	3,8461
13	Boş	4	15,3846

Dini musiki ses eğitimi ile ilgili yapılan araştırma konusunda kaynak taramasını kapsamında kaynakların ana temalarına göre yüzdeler oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre incelenen kaynaklarda ana teması ses eğitimi olan kaynak oranı %23,0769, ana teması bireysel ses eğitimi olan kaynak oranı %15,3846, ana teması sesin yapısı olan kaynak oranı %7,6923, ana teması ses sağlığı ve şarkı söyleme yöntemleri olan kaynak oranı %7,6923, ana teması sesin özellikleri olan kaynak oranı %3,8461, ana teması ses bilimi ve ses sistemi olan kaynak oranı %3,8461, ana teması soprano ses eğitimi olan kaynak oranı %3,8461, ana teması ses eğitiminde pişano eşliğinin önemi olan kaynak oranı %3,8461, ana teması ses eğitiminde rezonans olan kaynak oranı %3,8461, ana teması şarkı sesi eğitimi olan kaynak oranı %3,8461, ana teması ses, nefes ve diksiyon olan kaynak oranı %3,8461, ana teması farklı lise türlerine göre doğru eser okuma olan kaynak oranı ise %3,8461'dir.

Buna göre araştırma konusu ile ilgili kaynak taraması kapsamında ana temalarına göre gruplandırmada %23,0769 ile ses eğitimi en yüksek orana sahip olduğu görülmüştür.

Grafik.14. Eserlerin Ana Temasına Göre Dağılımı

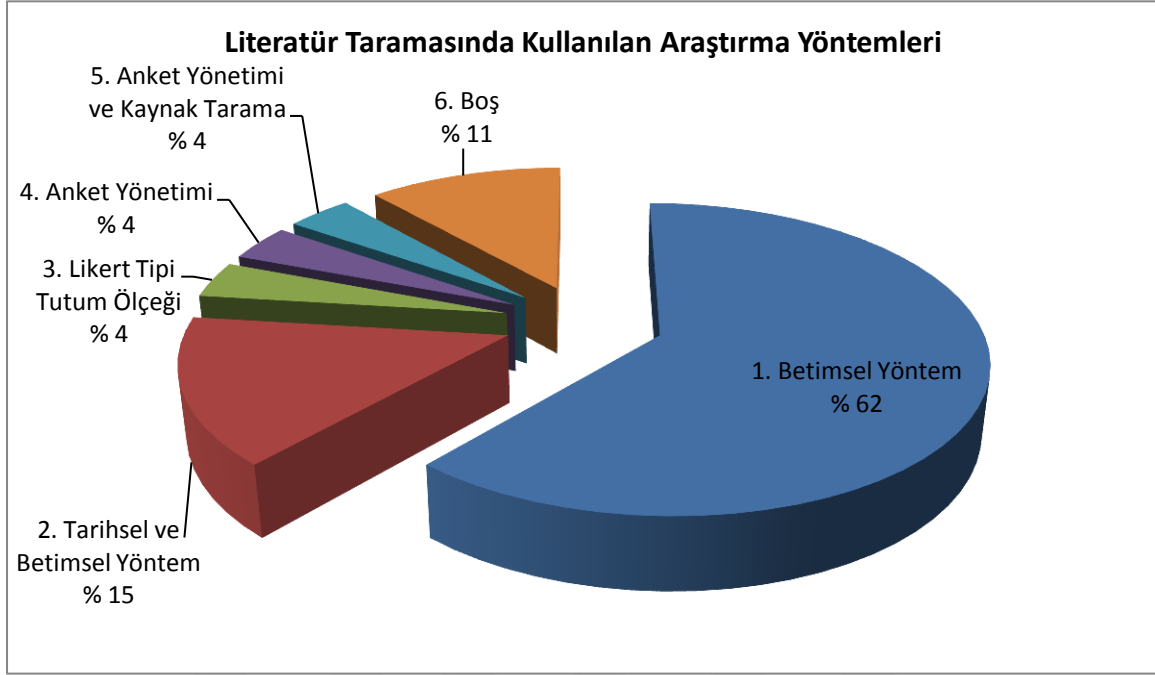
EK-5.

Tablo.16. Esrelerde Kullanılan Araştırma Yöntemleri

Seçenekler	Betimsel Yöntem	Tarihsel ve Betimsel Yöntem	Likert Tipi Tutum Ölçeği	Anket Yöntemi	Anket Yöntemi ve Kaynak Tarama	Boş
Frekans	16	4	1	1	1	3
%	61,5384	15,3846	3,8461	3,8461	3,8461	11,5384

Dini musiki ses eğitimi ile ilgili araştırma konusunda yapılan kaynak taramasını kapsamında kaynaklarda kullanılan araştırma yöntemlerinin yüzdeleri oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre incelenen kaynaklarda betimsel yöntem kullanılan kaynak oranı %61,5383, tarihsel ve betimsel yöntem kullanılan kaynak oranı %15,3846, likert tipi tutum ölçeği kullanılan kaynak oranı % 3,8461, anket yöntemi kullanılan kaynak oranı %3,8461, anket ve kaynak tarama yöntemi kullanılan kaynak oranı %3,8461'dir.

Buna göre araştırma konusu ile ilgili kaynak taraması kapsamında kullanılan araştırma yöntemlerine göre yapılan gruplandırmada % 61,5384 ile betimsel yöntemin en yüksek orana sahip olduğu. Likert tipi tutum ölçeği, anket yöntemi, anket yöntemi ve kaynak taramanın ise % 3,8461 ile en düşük orana sahip oldukları görülmüştür.

Grafik.15. Literatür Taramasında Kullanılan Araştırma Yöntemleri

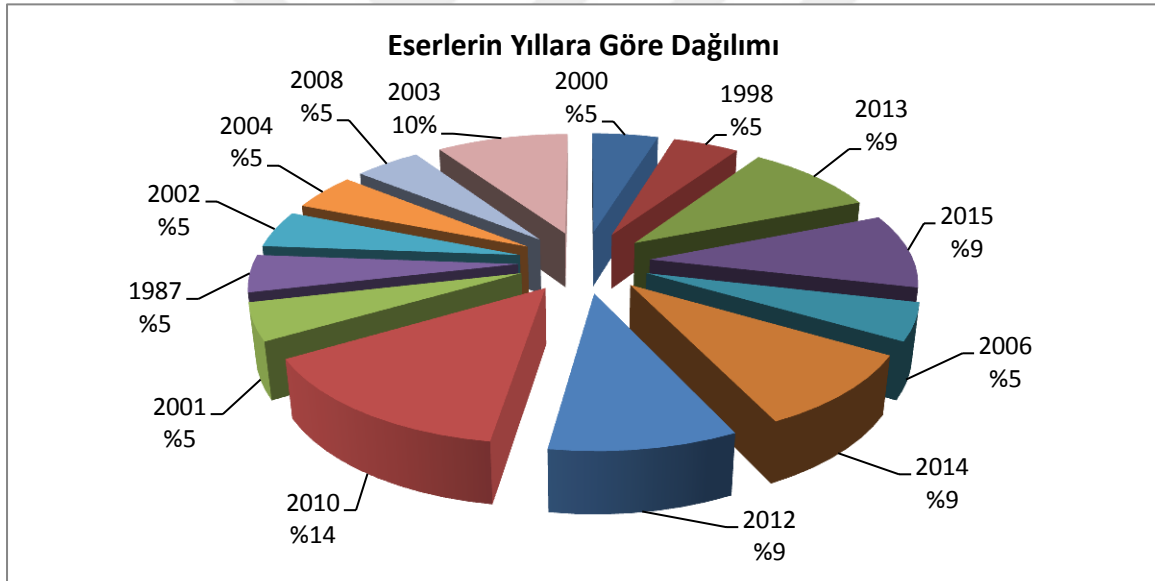
EK-6.

Tablo 17. Eserlerin Yıllara Göre Dağılımı

Sayı	Seçenekler	Frekans	%
1	2000	1	4,7619
2	1998	1	4,7619
3	2013	2	9,5238
4	2015	2	9,5238
5	2006	1	4,7619
6	2014	2	9,5238
7	2012	2	9,5238
8	2010	3	14,2857
9	2001	1	4,7619
10	1987	1	4,7619
11	2002	1	4,7619
12	2004	1	4,7619
13	2008	1	4,7619
14	2003	2	9,5238

Dini musiki ses eğitimi ile ilgili yapılan araştırma konusunda kaynak taramasını kapsamında eserlerin yıllara göre dağılımlarının yüzdelerle oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre incelenen kaynaklarda 2000 yılına ait olan kaynak oranı %4,7619, 1998 yılına ait olan kaynak oranı %4,7619, 2013 yılına ait olan kaynak oranı %9,5238, 2015 yılına ait olan kaynak oranı %9,5238, 2006 yılına ait olan kaynak oranı %4,7619, 2014 yılına ait olan kaynak oranı %9,5238, 2012 yılına ait olan kaynak oranı %9,5238, 2010 yılına ait olan kaynak oranı %14,2857, 2001 yılına ait olan kaynak oranı %4,7619, 1987 yılına ait olan kaynak oranı %4,7619, 2002 yılına ait olan kaynak oranı %4,7619, 2004 yılına ait olan kaynak oranı %4,7619, 2008 yılına ait olan kaynak oranı %4,7619, 2003 yılına ait olan kaynak oranı ise %9,5238'dir.

Buna göre araştırma konusu ile ilgili kaynak taraması kapsamında eserlerin yıllara göre dağılımlarını gösteren gruplandırmada %14,2857 ile 2010 yılı en yüksek orana sahip olmuştur. 2000, 1998, 2006, 2001, 1987, 2002, 2004, 2008 yıllarının ise %4,7619 ile en düşük orana sahip oldukları görülmüştür.

Grafik.16. Eserlerin Yıllara Göre Dağılımı

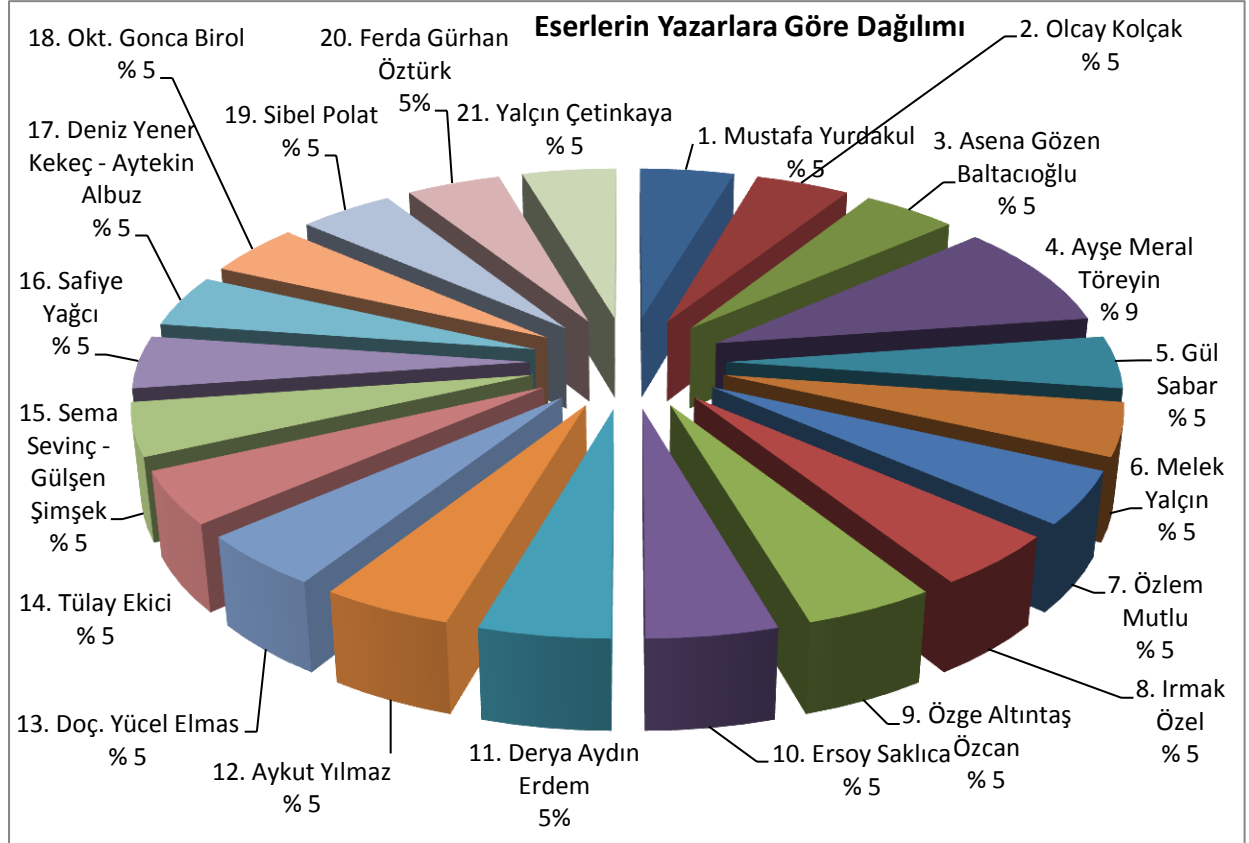
EK-7.**Tablo 18. Eserlerin Yazarlarına Göre Dağılımı**

Sayı	Seçenekler	Frekans	%
1	Mustafa Yurdakul	1	4,3478
2	Olçay Kolçak	1	4,3478
3	Asena Gözen Baltacıoğlu	1	4,3478
4	Ayşe Meral Töreysin	2	8,6956
5	Gül Sabar	1	4,3478
6	Melek Yalçın	1	4,3478
7	Özlem Mutlu	1	4,3478
8	Irmak Özel	1	4,3478
9	Özge Altıntaş Özcan	1	4,3478
10	Ersoy Saklıca	1	4,3478
11	Derya Aydın Erdem	1	4,3478
12	Aykut Yılmaz	1	4,3478
13	Doç. Yücel Elmas	1	4,3478
14	Tülay Ekici	1	4,3478
15	Sema Sevinç - Gülşen Şimşek	1	4,3478
16	Safiye Yağcı	1	4,3478
17	Deniz Yener Kekeç - Aytekin Albuz	1	4,3478
18	Okt.Gonca Birol	1	4,3478
19	Sibel Polat	1	4,3478
20	Ferda Gürhan Öztürk	1	4,3478
21	Yalçın Çeytinkaya	1	4,3478

Dini musiki ses eğitimi ile ilgili yapılan araştırma konusunda kaynak taramasını kapsamında kaynakların yazarlara göre dağılımlarının yüzdelik oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre incelenen kaynaklarda Mustafa Yurdakul'a ait olan kaynak oranı % 4,3478, Olçay Kolçak'a ait olan kaynak oranı % 4,3478, Asena Gözen Baltacıoğlu'na ait olan kaynak oranı % 4,3478, Ayşe Meral Töreysin'e ait olan kaynak oranı % 8,6956, Gül Sabar'a ait olan kaynak oranı % 4,3478, Melek Yalçın'a ait olan kaynak oranı % 4,3478 , Özlem Mutlu'ya ait olan kaynak oranı % 4,3478, Irmak Özel'e ait olan kaynak oranı % 4,3478, Özge Altıntaş Özcan'a ait olan kaynak oranı % 4,3478, Ersoy Saklıca'ya ait olan kaynak oranı %4,3478, Derya Aydın Erdem'e ait olan kaynak oranı %4,3478, Aykut Yılmaz'a ait olan kaynak oranı % 4,3478, Doç. Yücel Elmas'a ait olan kaynak oranı % 4,3478, Tülay Ekici'ye ait olan kaynak oranı % 4,3478, Sema Sevinç ve Gülşen Şimşek'e ait olan kaynak oranı % 4,3478, Safiye Yağcı'ya ait olan kaynak oranı % 4,3478, Deniz Yener Kekeç ve

Aytekin Albuz'a ait olan kaynak oranı % 4,3478, Okt. Gonca Birol'a ait olan kaynak oranı % 4,3478, Sibel Polat'a ait olan kaynak oranı % 4,3478, Ferda Gürhan Öztürk'e ait olan kaynak oranı % 4,3478 ve Yalçın Çetinkaya'ya ait olan kaynak oranı ise % 4,3478'dir.

Buna göre araştırma konusu ile ilgili kaynak taraması kapsamında eserlerin yazarlara göre dağılımlarının gruplandırılmasında % 8,6956 Ayşe Meral Töreyn'in en yüksek orana sahip olduğu görülmüştür.

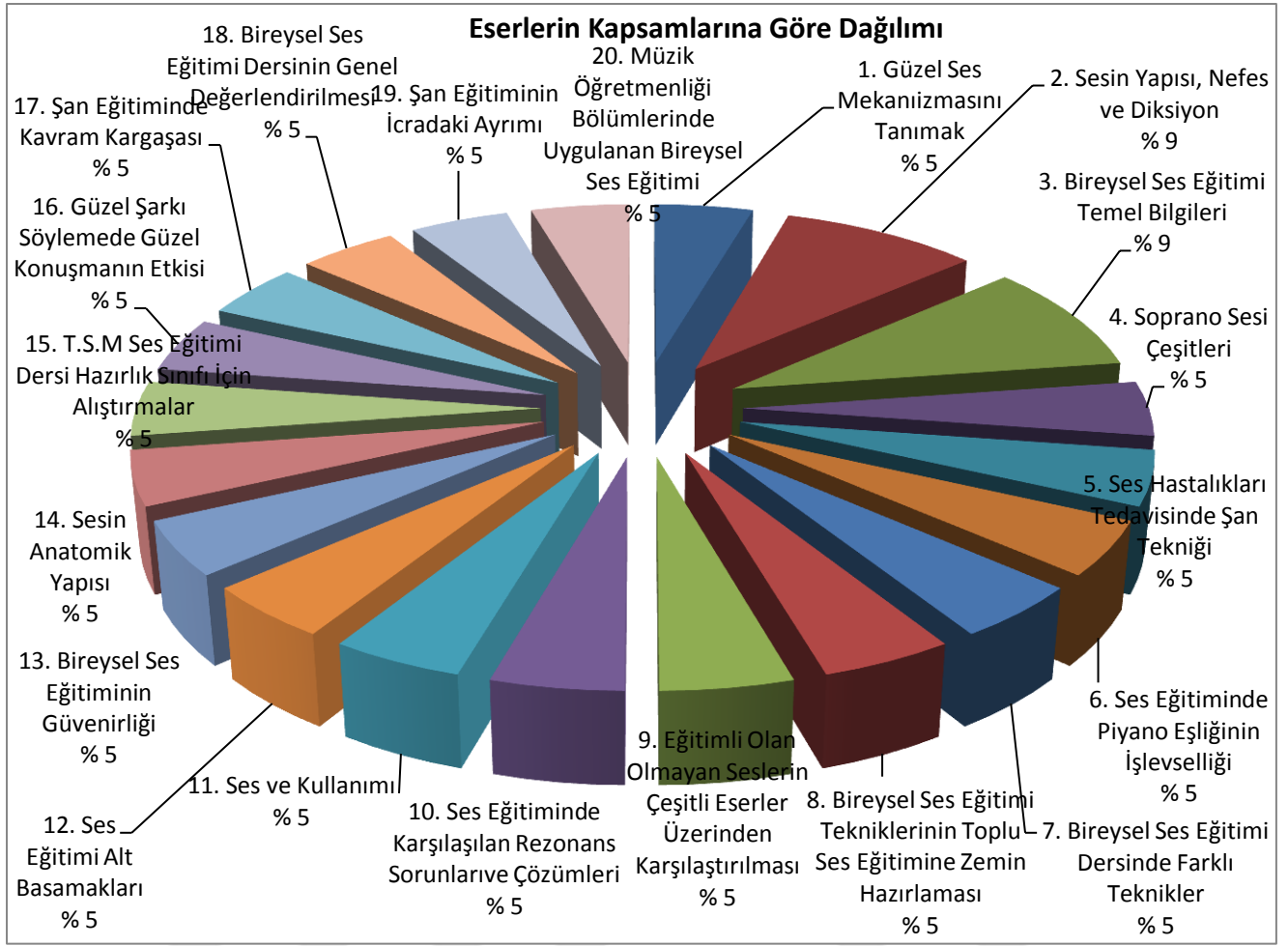
Grafik.17. Eserlerin Yazarlarına Göre Dağılımı

Tablo.19.Esrelerin kapsamlarına göre dağılımı

Sayı	Kapsam	Frekans	%
1	Güzel Ses Mekanizmasını Tanımak	1	3,8461
2	Sesin Yapısı,Nefes ve Diksiyon	2	7,6923
3	Bireysel Ses Eğitimi Temel Bilgileri	2	7,6923
4	Soprano Sesi Çeşitleri	1	3,8461
5	Ses Hastalıkları Tedavisinde Şan Tekniği	1	3,8461
6	Ses Eğitiminde Piyano Eşliğinin İşlevselliği	1	3,8461
7	Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Farklı Teknikler	1	3,8461
8	Bireysel Ses Eğitimi Tekniklerinin Toplu Ses Eğitimine Zemin Hazırlaması	1	3,8461
9	Eğitilmiş Olan Olmayan Seslerin Çeşitli Eserler Üzerinden Karşılaştırılması	1	3,8461
10	Ses Eğitiminde Karşılaşılan Rezonans Sorunları ve Çözümleri	1	3,8461
11	Ses ve Kullanımı	1	3,8461
12	Ses Eğitimi Alt Basamakları	1	3,8461
13	Bireysel Ses Eğitiminin Güvenirliği	1	3,8461
14	Sesin Anatomik Yapısı	1	3,8461
15	T.S.M Ses Eğitimi Dersi Hazırlık Sınıfı İçin Alıştırmalar	1	3,8461
16	Güzel Şarkı Söylemede Güzel Konuşmanın Etkisi	1	3,8461
17	Şan Eğitiminde Kavram Kargaşası	1	3,8461
18	Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Genel Değerlendirilmesi	1	3,8461
19	Şan Eğitiminin İcradaki Ayrımı	1	3,8461
20	Müzik Öğretmenliği Bölümlerinde Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi	1	3,8461

Dini musiki ses eğitimi ile ilgili yapılan araştırma konusunda kaynak taramasında kaynakların kapsamlarına göre dağılımlarının yüzdelerle oranlarla gruplandırılmasını gösterir tablo yukarıdaki gibidir. Buna göre incelenen kapsamı ses yapısı, nefes ve diksiyon olan kaynak oranı % 7,6923, kapsamı bireysel ses eğitimi temel bilgileri olan kaynak oranı % 7,6923, kapsamı güzel ses mekanizmasını tanımak olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı soprano ses çeşitleri olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı ses hastalıkları tedavisinde şan tekniği olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı ses eğitiminde piyano eşliğinin işlevselliği olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı bireysel ses eğitimi dersinde farklı teknikler olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı bireysel ses eğitimi tekniklerinin toplu ses eğitimine zemin hazırlaması olan kaynak oranı %3,8461,kapsamı eğitimi olmayan seslerin çeşitli eserler üzerinden karşılaştırılması olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı ses eğitiminde karşılaşılan rezonans sorunları ve çözümleri olan kaynak oranı %3,8461, kapsamı ses ve kullanımı olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı ses eğitimi alt basamakları olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı bireysel ses eğitiminin güvenilirliği olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı sesin anatomik yapısı olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı T.S.M ses eğitimi dersi hazırlık sınıfı için alıştırma olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı güzel şarkı söylemede güzel konuşmanın etkisi olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı şan eğitiminde kavram kargaşası olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı bireysel ses eğitimi dersinin genel değerlendirilmesi olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı şan eğitiminin icradaki ayrımı olan kaynak oranı % 3,8461, kapsamı müzik öğretmenliği bölümlerinde uygulanan bireysel ses eğitimi olan kaynak oranı ise %3,8461 olarak tespit edilmiştir.

Buna göre araştırma konusu ile ilgili kaynak taramasında kapsamı sesin yapısı, nefes ve diksiyon olan %7,6923 orana sahip olan kaynak ile kapsamı bireysel ses eğitimi temel bilgileri olan % 7,6923 orana sahip olan kaynağın en yüksek orana sahip oldukları görülmüştür.

Grafik.18. Eserlerin kapsamları

BİYOĞRAFI

1979 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Konya'da tamamladı. 2003 yılında Selçuk Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Anasanat Dalı Ses İcracılığı Sanat Dalından mezun oldu. 2008 yılında Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesinde tezsiz yüksek lisansını tamamladı. 2019 yılında ise Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı Türk Din Musikisi Bilim Dalı tezli yüksek lisansını tamamladı. 2009 yılından beri Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde müzik öğretmeni olarak görevine devam etmektedir.

